

Heidi Hattunen

Tuottajajäsenen rooli taideosuuskunnassa

Case Taideosuuskunta Suin päin

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kulttuurituotanto AMK

Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

17.5.2022

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Heidi Hattunen
Otsikko:	Tuottajajäsenen rooli taideosuuskunnassa – case Taideosuuskunta Suin päin
Sivumäärä:	43 sivua + 2 liitettä
Aika:	17.5.2022
Tutkinto:	Kulttuurituotanto AMK
Tutkinto-ohjelma:	Kulttuurituotannon tutkinto-ohjelma
Ohjaaja(t):	Projektiasiantuntija Johanna Niemi

Tämä tapaustutkimus pyrkii löytämään kohtaamispuheen freelance-taiteilijoille ja -tuottajille esittävän taiteen vapaalla kentällä Suomessa. Tapauksena toimii Taideosuuskunta Suin päin. Tavoitteena on löytää tapoja, joilla Taideosuuskunta Suin päin ja sen tuottajajäsen voisivat helpottaa esittävän taiteen freelance-taiteilijoiden tuotannollista vastuuta.

Työn lähtökohdaksi on tanssitaiteen parissa levinnyt ilmiö, jossa taiteilijat ovat yhdessä alkaneet perustaa osuuskuntia ja yhdistyksiä tukirakenteiksi työnsä taustalle. Tämän johdosta taiteilijat, jotka jo ennemminkin ovat kuluttaneet merkittäviä määriä työtunteja tuotannolliseen työhön, saavat vastuulleen aina vain enemmän hallinnollisia tehtäviä. Työssä pohditaan, mikä tuottajan rooli voisi olla vastaavanlaisissa tukirakenteissa ja tarjoaisiko osuustoiminta ratkaisun helpottamaan tuotannollisen työn määrää.

Työssä tutustutaan ensin teoreettisesti esittävän taiteen vapaaseen kenttään toimialana, osuustoimintaan taidealoilla sekä lopulta tuottajien toimenkuvaan esittävän taiteen kentällä. Aineistoa on kerätty fokusryhmähaastattelulla sekä kyselyllä, kartoittaen taiteilijoiden tarpeita tuottajalle ja nykytilannetta tuotannollisen avun saavutettavuudesta. Tuloksena on syntynyt ymmärrys siitä, että taiteilijoiden on vaikea lähestyä tuottajia, sillä tuottajia tai heidän toimenkuvaansa ei tunneta tai taloudellisia resursseja palkata tuottajaa ei ole. Näin ollen tuottajaa pyydetään tuotantoihin mukaan liian myöhään tai ei ollenkaan. Tulosten pohjalta on kehitetty kolme eri tapaa, joilla taideosuuskunta Suin päin voisi kehittää tuottajien ja taiteilijoiden kohtaamista: jäsenistön ammatillisesta moninaisuudesta huolehtiminen, yhteisöavustus ratkaisuna tuottajan palkkaamiselle sekä ammattilaistapahtumia ja kurssitoimintaa luomaan kohtaamispuheita.

Avainsanat: Esittävä taide, taiteen vapaa kenttä, osuuskunta, taideosuuskunta, freelance-työ, tuottaja

Abstract

Author(s): Heidi Hattunen
Title: Producer member in an art cooperative – case Art Cooperative Suin päin
Number of Pages: 43 pages + 2 appendices
Date: 17th of May 2022

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Cultural Management
Instructor(s): Johanna Niemi, Project Manager

This case study focuses on finding meeting points for freelance performing artists and producers in the Finnish freelance performing arts field. The case of the study is an Art cooperative Suin päin. The aim is to find ways in which Cooperative Suin päin and its producer member can facilitate the productional responsibility of freelance artists.

The starting point of this study is a phenomenon in the field of dance, where freelance artists are establishing cooperatives and associations as support structures for their work. Through this, artists who have already spent significant amounts of hours on productional work, are now faced with an even more administrative workload. This study searches for ways of the phenomenon being the solution in easing artists' responsibility in productional work, and the roles of a producer in cooperatives.

First, in the study, the performing arts freelance scene is introduced alongside art cooperatives and producers in the performing arts field. Material for the study has been collected through a group interview and a survey, focusing on artists' needs for producers and the current situation regarding the accessibility of productional support. As a result of the study, it is realized that artists find it difficult to approach producers for three different reasons: one does not know producers, one is unaware of what to ask from a producer, and one does not have the financial resources to hire a producer. Through these results, three ways for Art cooperative Suin päin to develop meeting points for artists and producers, have been formed: taking care of the vocational diversity of the members, a community grant including producers' salary, professional events, and educational actions to create meeting points for artists and producers.

Keywords: Performing arts, freelancer, cooperative, art cooperative, producer

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Esittävän taiteen vapaa kenttä, osuuskunnat ja tuottajat	4
2.1	Esittävän taiteen vapaa kenttä	4
2.2	Taideosuuskunta työskentelyn alustana	6
2.3	Tuottajan työ esittävän taiteen kentällä	9
3	Taideosuuskunta Suin päin	12
4	Tutkimuskysymykset	13
5	Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi ja menetelmät	14
5.1	Lähestymistapana tapaustutkimus	14
5.2	Fokusryhmähaastattelu	15
5.3	Kysely	18
6	Tutkimuksen tulokset	19
6.1	Fokusryhmähaastattelu	19
6.2	Kysely	29
6.3	Tulosten yhteenveto	34
7	Kehittämisehdotukset	37
8	Pohdinta	39
	Lähteet	42
	Liitteet	44
	Fokusryhmähaastattelu osuuskunnan taiteilijoiden kanssa	44
	Kyselylomake	47

1 Johdanto

Tässä työssä pyritään löytämään kohtaamispiste freelance-tuottajille ja vapaan kentän esittävän taiteen tekijöille. Tavoitteena on kehittää Suin päin -taideosuuskunnalle tapoja, joilla tuottajajäsen voi helpottaa esittävän taiteen vapaan kentän taitelijoiden tuotannollista vastuuta. Miten ammattitaitoisista tuottajapalveluista voisi tehdä taloudellisesti saavutettavia freelancetaiteilijoille? Voiko taide-työosuuskunta toimia vastaavien palveluiden kanavana?

Työssä keskitytään laajalti koko esittävän taiteen vapaaseen kenttään Suomessa, mutta työtä kontekstualisoivat esimerkit ovat keskittyneet nykytanssin pariin. Tähän vaikuttaa oma kokemukseni tanssin kentällä sekä työn tilaajan jäsenistön tanssitaitelija-painotteisuus. Esittävän taiteen kentällä toimitaan paljon eri rajapinnoilla, joten keskittyminen vain nykytanssiin ei istuisi työn luonteeseen.

Työn aihe on syntynyt ilmiöstä, jossa esittävän taiteen vapaan kentän taiteilijat lisääntyvissä määrin ovat järjestäytyneet ja perustaneet toimintansa taakseen yhdistyksiä ja osuuskuntia. Tätä ilmiötä vauhditti maan merkittävimmän nykytanssin tuotantotalon Zodiak – Uuden tanssin keskuksen toimintamallin päivitys vuonna 2020. Jatkossa talon osatuotantosopimukset solmitaan vain oikeustoimikelpoisten organisaatioiden kanssa (kuten osuuskunta, yhdistys, toiminimi) yksittäisten taitelijoiden tai työryhmien vastuuhenkilöiden sijaan. (González 2021, s. 59.)

Toiminimi- tai kevytyrittäjyys ei ole taiteilijoille kannattava vaihtoehto työttömyysturvasta ja taloudellisista rakenteista johtuen. Työllistymisen epäsäännöllisyyden ja projektiluontoisuuden myötä moni freelance-taiteilija nostaa työttömyystukea työskentelyjaksojen ulkopuolella. Päätoimisella yrittäjällä ei kuitenkaan ole samanlaisia mahdollisuuksia työttömyysetuuteen, kuin palkansaajalla (Työmarkkinatori, n.d.), jolloin yksinyrittäjinä taiteilijat jäisivät usein tyhjän päälle.

Näin ollen taiteilijoille jää ainoaksi kannattavaksi vaihtoehdoksi perustaa yhdessä yhdistyksiä ja osuuskuntia, mikä luonnostaan lisää taiteilijoiden hallinnollisia työtehtäviä vieden aikaa taiteen tekemiseltä.

Jo ennen tätä ilmiötä on vapaan kentän taiteentekijät kuluttaneet merkittäviä määriä työtuntejaan töihin, jotka vastaavat tuottajan työnkuvaa. Suurin osa taiteilijoista kirjoittaa itse omat apurahahakemuksensa, tiedottaa ja markkinoi teoksiin tai vastaa projektinhallinnasta teostuotannoissa. Myös paljon tuotannollista työtä, joka tuottajalle olisi luonnollinen osa tuotantoa, jää tekemättä osaamisen ja aikaresurssien puutteen takia.

Mahdollistamalla freelancetaiteilijoille tuotantoapua, voitaisiin kasvattaa esittävän taiteen tuotantojen laatua, laajuutta ja kattavuutta saavuttaen suurempia yleisöjä. Taiteilijoiden työlle voitaisiin mahdollistaa pitkäjänteisyyttä ja uusia työskentelymahdollisuuksia. Taiteilijoiden jaksamista ja työskentelyolosuhteita parannettaisiin. Tällä olisi positiiviset vaikutukset koko esittävän taiteen kentän toimintaan, sen laajuuteen ja mahdollisuuksiin.

Luomalla tuottajille taloudellisesti kannattavia väyliä työskennellä esittävien taiteiden parissa ratkottaisiin kentän tuottajapulaa. Tuottajan koulutuksen tarjoamat monipuoliset työllistymismahdollisuudet houkuttelevat uusia tuottajia kaupallisille aloille, joilla tuottajalla on paremmat mahdollisuudet tienata. Etenkin koronapandemian myötä aina vain useampi kulttuurituottaja on suunnannut parempipalkkaiselle ja hyvin työllistävälle elokuva- ja televisioalalle. Vapaan kentän taiteilijat kärsivät osaavien tuottajien pulasta. Tähän yhtenä ratkaisuna voisi olla taloudellisesti kiinnostavampien työmahdollisuuksien lisääminen kentällä.

Oma tanssihistoriani on herättänyt kiinnostukseni esittäviin taiteisiin. Nyt kulttuurituottajan opintojen kautta olen saanut kiinnostukselleni ammatillisen puolen. Opintojen alusta asti olen pohtinut ja kehittänyt ratkaisuja tuotantopalveluille ja tuotannollisen tuen rakenteille kentällä.

Suorittaessani harjoitteluani Liikkeellä marraskuussa -festivaalilla sain laaja-alaisesti nähdä ruohonjuuritason toimintaa esittävän taiteen kentällä keskittyen nimenomaan vapaan kentän toimijoihin. Kyseisessä organisaatiossa toimiminen on luonut vahvaa tietopohjaa työlleni. Liikkeellä marraskuussa parissa luodut verkostot ovat myös syy sille, miksi olen ollut mukana perustamassa työn tilaajaa Suin päin -taideosuuskuntaa.

Motivaationi työn tekemiselle on hyvinkin henkilökohtainen. Työn tuloksena toivoisin tuottajajäsenenä saavuttavani toimivia malleja, joiden kautta voin tarjota taiteilijoille tuotannollista apua Suin päin -taideosuuskunnan kautta.

Tärkeää työn kannalta on kuulla kohderyhmää eli esittävän taiteen vapaan kentän toimijoita. Millaisia tarpeita heillä on tuottajalle, vai onko ollenkaan? Onko heillä tunne siitä, että tuotannollista apua olisi saatavilla? Jos ei, mistä se johtuu? Entä kuinka saavutettavuutta voisi helpottaa? Kuullakseni kohderyhmää hyödynnän tässä tapaustutkimuksessa aineistonhankintamenetelminä ryhmähaastattelua ja kyselyä, jotka kohdistan taiteilijoille. Aluksi lähestyn aihetta syventymällä esittävän taiteen kenttään, osuuskuntiin taidealan työympäristönä sekä tuottajan työnkuvaan esittävän taiteen kentällä.

2 Esittävän taiteen vapaa kenttä, osuuskunnat ja tuottajat

Luon aiheelle pohjaa kolmen eri osa-alueen kautta: esittävän taiteen vapaa kenttä ja sen rakenteet, osuuskuntatoiminta kulttuuri- ja taidealoilla sekä tuottaja esittävällä taidekentällä.

Tutkimus- ja kehitystyötä kentän tuotannollisista palveluista ja -malleista on tehty aiemmin niin opinnäytetöissä, pro gradu -tutkielmissa, Cuporen tutkimuksissa, kuin erilaisissa hankkeissa. Myös taideosuuskunnista Suomessa on jonkin verran tutkimuksia. Näiden kahden yhdistäminen on tuore näkökulma.

2.1 Esittävän taiteen vapaa kenttä

Esittävät taiteet pitää sisällään näyttämö-, tanssi-, sävel-, performanssi- ja sirkustaiteen eri muodot. Esittävän taiteen vapaalla kentällä tarkoitetaan näiden taiteenalojen toimijoita, jotka eivät kuulu valtionosuusjärjestelmän piiriin. Tällaisia toimijoita voivat olla rekisteröidyt ammattilaisryhmät, yksittäiset työryhmät, tuotantotalot sekä freelance-taiteilijat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2011.) Valtionosuusjärjestelmän piirissä on tällä hetkellä 100 esittävän taiteen toimijaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.).

Esittävän taiteen vapaan kentän toiminnan laajuutta on vaikea arvioida, sillä se on jatkuvasti muuttuva (Oinaala & Ruokolainen, 2013, s. 13). Osa toiminnasta tapahtuu rekisteröidyissä yhteisöissä, mutta kasvavassa määrin tuotannot ovat yksittäisten taiteilijoiden yhteenliittymien tai rekisteröimättömien työryhmien tuotosta (González, 2021, s. 9). Näin ollen tarkkaa dataa tuotantojen ja toiminnan laajuudesta on haastava tuottaa.

Vapaan kentän toiminnan resurssit ovat huomattavan vähäiset verrattuna valtionosuusjärjestelmän piiriin (González, 2021, s. 10). Vapaan kentän tuotantojen rahoitus koostuu Taiteen edistämiskeskuksen (jatkossa Taike) harkinnanvaraisista toiminta- ja projektiavustuksista sekä muiden yksittäisten säätiöiden, organisaatioiden tai kuntien apurahoista. Taiken rekisteröidyille ja oikeuskelpoisille

yhteisöille suunnattu harkinnanvarainen avustus eroaa valtiosuusjärjestelmästä siten, että sitä anotaan vuosittain aina uudelleen. (Oinaala & Ruokolainen, 2013, s. 24–25.) Vuonna 2022 päivitettyyn valtiosuusjärjestelmään voi hakea kolmen vuoden välein ja sen voimassaolo voidaan hyväksyä joko toistaiseksi voimassa olevaksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Toistaiseksi voimassa olevia toimijoita arvioidaan kuuden vuoden välein. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, n.d.) Ennen vuoden 2022 uudistusta valtiosuusjärjestelmä pysyi kymmeniä vuosia hyvin staattisena eikä uusia toimijoita piiriin otettu juurikaan. Ennen uudistusta piiriin hyväksytyjen tahojen toimintaa ei myöskään tarkasteltu säännöllisesti. (González, 2021, s. 8). Vielä on liian aikaista sanoa, onko uudistuksella positiivisia vaikutuksia vapaan kentän toimijoihin ja kuinka suuret mahdollisuudet uusilla toimijoilla on päästä valtiosuusjärjestelmän piiriin jatkossa.

Vapaan kentän taiteilija on lähtökohtaisesti yksin vastuussa omista työskentelyedellytyksistä ja niiden luomisesta. Taiteen tekijä kuluttaa suuresti aikaa työhön, joka on verrattavissa kulttuurituottajan työnkuvaan ja koulutukseen. (González, 2021, s. 10.) Teatterikorkeakoulun tanssijantaiteen maisteriohjelmassa opintosuunnitelmaan vuosina 2019–2025 kuuluu kahden opintopisteen verran tuottamisen perusteita (Taideyliopisto, 2019). Tämä esimerkki auttaa hahmottamaan, millaisella koulutustaustalla taiteilijat toteuttavat työtä, johon kulttuurituottaja opiskelee neljän vuoden ammattikorkeakoulututkinnon.

Helpotusta taiteilijoiden työn tuotannollisiin vastuisiin saattaa ajoittain tuoda tuotannot valtiosuusjärjestelmän piiriin kuuluvissa teattereissa tai laitoksissa, jolloin taiteilija saa toimia organisaatiossa palkansaajana. Muutosta vastaavanlaiseen toimintaan on etenkin nykytanssin kentällä tuonut Zodiakin vuonna 2020 tekemä päivitys toimintamalliinsa.

Maan merkittävin nykytanssin tuotantotalo Zodiak – Uuden tanssin keskus päivitti toimintamalliaan niin, että jatkossa osatuotantosopimukset solmitaan vain oikeustoimikelpoisten organisaatioiden kanssa yksittäisten taitelijoiden tai työryhmien vastuuhenkilöiden sijaan. Oikeustoimikelpoisella organisaatiolla tarkoitetaan esimerkiksi toiminimeä, yhdistystä tai osuuskuntaa. Näin ollen työnantajan

vastuut ovat Zodiakin sijaan ulkopuolisella organisaatioilla. Tämä tarkoittaa, että jatkossa freelance-työryhmillä ja -taiteilijoilla, joiden teos valitaan Zodiakin ohjelmistoon, tulee olla tukirakenne toimintansa taustalla. (González, 2021, s. 59.) Tämä on vahvistanut ilmiötä, jossa taiteilijat järjestäytyvät ja perustavat omia osuuskuntiaan tai yhdistyksiään, jonka tuloksena heille kertyy lisää tuotannollista osaamista vaativia työtehtäviä, vieden aikaa itse taiteen tekemiseltä.

Tässä työssä keskitynkin nyt nimenomaan siihen, mikä freelance-tuottajan rooli voisi olla vastaavanlaisessa organisaatiossa, rajaten osuuskuntamalliseen toimintaan. Voisiko osuustoiminta olla ratkaisu tuotannollisen työn saavutettavuudelle? Onko sitä kautta tuottajalla mahdollisuuksia helpottaa taiteilijoiden lisääntyvää tuotannollista työmäärää?

2.2 Taideosuuskunta työskentelyn alustana

Osuuskunta on yritysmuoto, jossa osuuskunnan käyttäjät eli jäsenet ovat yrityksen omistajia. Poiketen muista yritysmuodoista osuuskunnan ensisijainen tavoite ei ole voiton maksimointi vaan jäsentensä talouden ja elinkeinon tukeminen erilaisten hyödyllisten palveluiden tuottamisella. Nämä palvelut voidaan tuottaa osuuskunnan sisällä tai muuta kautta. (Yrittäjät, n.d.)

Osuuskunnan toiminnasta vastaa hallitus, mutta ylin päätösvalta on jäsenillä. Hallitus hyväksyy osuuskuntaan uudet jäsenet. Jäsenten määrää osuuskunnassa ei ole rajoitettu, mutta suuri jäsenistö saattaa hankaloittaa osuuskunnan päätöksentekoa ja hallinnointia sillä kaikkien osuuskunnan päätösten tulee olla jäsenistön hyväksymiä. Jäsen ei henkilökohtaisesti ole vastuussa osuuskunnasta muuten kuin maksamansa osuusmaksun verran. Osuusmaksu on jäsenen sijoitus yritykseen ja sitä kautta mahdollistaa jäsenelle osuuskunnan tarjoamien palveluiden hyödyntämisen. Osuusmaksun suuruus määritellään jokaisessa osuuskunnassa erikseen. (Yrittäjät, n.d.)

Tärkeää on huomioida kuinka osuuskunnan jäsenistön määrä saattaa vaikuttaa siihen, luokitellaanko jäsen yrittäjäksi vai palkansaajaksi. Työttömyysturvalain

mukaan yrittäjänä pidetään TyEL-vakuutuksen (työntekijän eläkelaki) piiriin kuuluvaa yrityksen osaomistajaa, joka omistaa yksin vähintään 15 % yrityksestä, jossa työskentelee johtavassa asemassa. Näin ollen tullakseen määritellyksi osuuskunnassa palkansaajaksi, tulee osuuskunnassa olla vähintään seitsemän jäsentä, joiden omistusosuus ja äänivalta ovat tasa-arvoiset keskenään. (Pellervo, n.d.-b.) Etenkin taiteilijoiden keskuudessa perustetuissa osuuskunnissa on ennen kaikkea tärkeää, että jäsen nähdään palkansaajana eikä yrittäjänä, sillä yrittäjänä heillä ei olisi samanlaisia oikeuksia työttömyysetuuteen kuin palkansaajilla (Työmarkkinatori, n.d.).

Osuuskunnan toiminta pohjautuu sen määrittelemiin sääntöihin, jotka perustajat sopivat perustamishetkellä. Säännöillä voidaan räätälöidä osuuskunnan toiminta vastaamaan jäsenistön tarpeita ja arvoja. Sääntöjen määrittelemisen perustana on osuuskuntalaki. (Pellervo, n.d.-a.)

Osuuskuntatoiminnan juuret Suomessa ulottuvat 1800-luvulle, jolloin osuuskunnat olivat maatalousalalla ratkaisu markkinaistumiselle ja paremmille työskentelyolosuhteille. Kulttuuri- ja taidealoilla ensimmäiset osuuskunnat on perustettu 1990-luvulla. (Sivonen & Saukkonen, 2014, s. 13.)

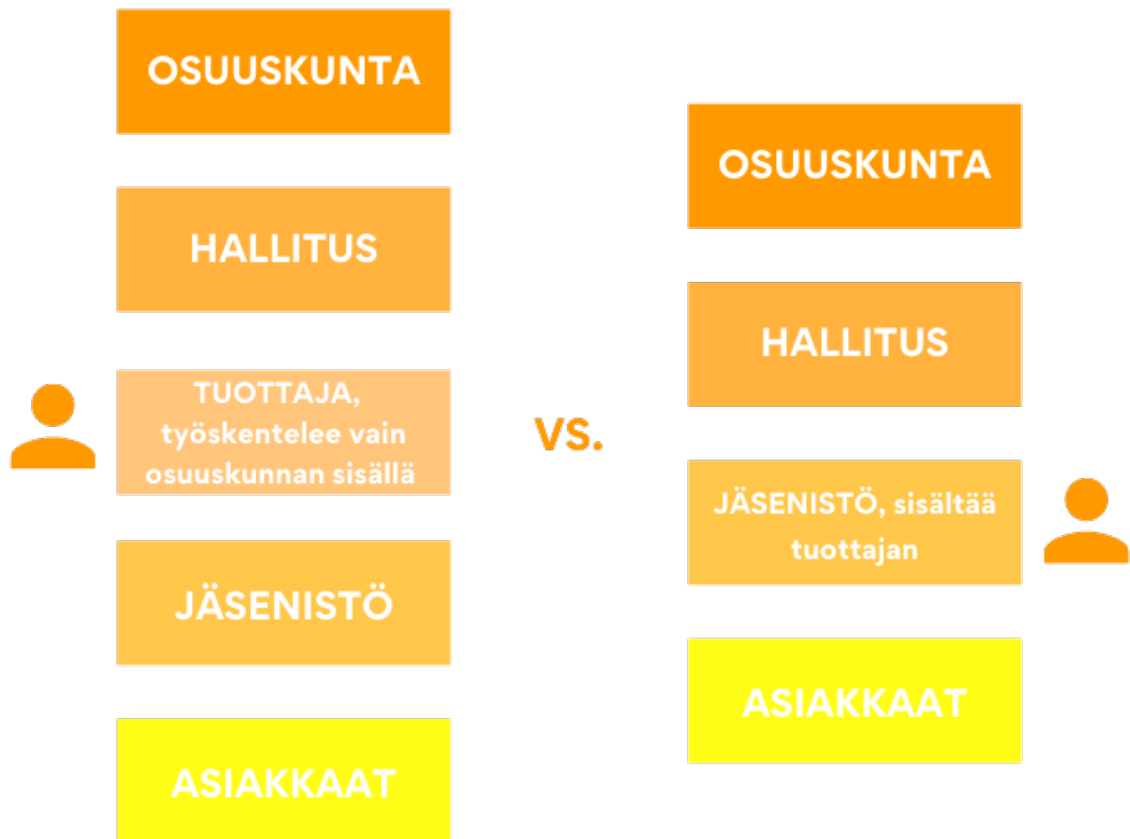
2000-luvun puolella työosuuskuntien perustaminen erityistä ammattitaitoa sekä asiantuntijuutta vaativilla aloilla, kuten taide- ja kulttuuri, on lisääntynyt. Osuuskunnat tarjoavat mahdollisuuden itsensä työllistämiseen yhteisyrittäjyyden kautta. Näin ollen suorien taloudellisten tavoitteiden sijaan, osuuskuntia perustaessa voidaan tavoitella esimerkiksi vahvempaa päätösvaltaa omasta työskentelestä, joustavan työskentelymuodon löytämistä tai oman työllistymisen edistämistä. (Sivonen & Saukkonen, 2014, s. 17.)

Monelle tyypillisesti freelance-aloilla työskenteleville, osuustoiminnan yhteisöllisyys voi olla myös isossa roolissa osuuskuntaa perustaessa. Monipuolinen verkosto ja yhteisö voi tarjota henkistä ja sosiaalista tukea työhön. (Sivonen & Saukkonen, 2014, s. 17.)

Työllistymisen tavat osuuskunnissa ovat moninaiset. Tyypillisintä on, että osuuskunnan työntekijät koostuvat sen jäsenistöstä. Joissain tapauksissa osuuskunnilla on myös jäsenistön ulkopuolisia työntekijöitä. Työntekijöistä jotkut työllistyvät suoraan osuuskunnalle ja jotkut tekevät työtä ulkopuoliselle taholle osuuskunnan kautta. (Sivonen & Saukkonen, 2014, s. 25–26.)

Useimmiten kulttuurialan osuuskunnat toimivat palveluiden tuottajina, tarjoten palveluita, kuten taiteellinen työ, tilausesiintymiset, graafisen suunnittelun työt, taidealan opetustyöt, taidetilojen vuokraus ja tuotannollinen työ. Asiakkaina on useimmiten yksityishenkilöitä tai yrityksiä. Varsinaisen liiketoiminnan lisäksi kulttuuri- ja taidealojen osuuskuntien toimintaa rahoitetaan myös avustuksilla ja apurahoilla. (Sivonen & Saukkonen, 2014, s. 26–27.)

Kulttuurituottajat voivat työllistyä suoraan kulttuuri- ja taideosuuskunnalle vastaten esimerkiksi sen hallinnosta tai viestinnästä. Tässä työssä keskityn kuitenkin tuottajan rooliin jäsenistön tasavertaisena työntekijänä, joka tarjoaa osuuskunnassa palveluitaan ulospäin, ei niinkään työskennellen osuuskunnalle.

Kuvio 1. Osuuskunnan rakenne. Tuottajan rooli osuuskunnan työntekijänä vs. jäsenenä. Tässä työssä keskitymme oikeanpuoleiseen malliin.

2.3 Tuottajan työ esittävän taiteen kentällä

Vaikka tässä työssä tuottaja voidaan nähdä palveluntarjoajana, ei palvelun tai palveluntarjoajan viitekehys ole relevantti työlle. Vapaalla kentällä tarpeet tuottajalle ovat yksilöllisiä taiteilijasta tai työryhmästä riippuen, joten staattisten, muodoltaan kiinteiden palvelukokonaisuuksien luominen ei palvele kentän toimijoita. Siksi tärkeämpää onkin tarkastella tuottajan työnkuvaa kentällä laajemmin, keskittyen siihen, mitä tuottaja osaamisellaan voi tarjota ja millaisissa toimenkuvissa tuottajia yleensä nähdään.

Kulttuurituottaja on erilaisissa rooleissa ja työnkuvissa toimiva monialainen moniosaaja. Tuottaja on organisoija, joka johtamalla tuotannollista toimintaa toimii

kulttuuritoiminnan mahdollistajana. Tuottajan vastuulla on, että kulttuuripalvelu suunnitellaan hyvin ja toteutetaan realistisesti tavoittaen asiakkaat sekä sisällölliset päämäärät. (Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2020.)

Yllä oleva määritelmä perustuu Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon tutkintolinjan opintosuunnitelman kuvaukseen ja antaa kuvaavan kattomääritelmän kulttuurituottajalle. Kuitenkin alasuuntauksista ja tuotannoista riippuen tuottajan työn kuvaus vaihtelee (Saksala, 2015, s. 14).

Etenkin vapaan taiteen kentällä tuottajan toimenkuva on monimuotoinen ja mitä pienempi organisaatio on kyseessä, sitä monimuotoisemmaksi tuottajan työnkuva muuttuu (Rautavuoma ym., 2015, s. 60; Saksala, 2015, s. 21). Tämä on rajallisten resurssien tulosta. Myös rajallisista resursseista johtuen ovat vapaan kentän taiteilijat tehneet omat tuotannolliset työnsä niin kauan, kun taidetta on tehty, sillä yksittäisiksi työtehtäviksi aseteltuina, voi tuottajan työtä suorittaa lähes kuka tahansa. Kuitenkin omalla kentällä toimiessaan, kuten esittävän taiteen kentällä, on ammattituottaja alansa erityisosaaja siinä missä ammattitaiteilija on taiteen tekemisen erityisosaaja. (Rautavuoma ym., 2015, s. 60.)

Rautavuoma (2015, s. 60) määrittelee teatterituottajan tehtäväksi luoda ja taata olosuhteita taiteelliselle sisällölle, eli idealle, kasvaa valmiiksi teokseksi. Hytti (2015, s. 9) puolestaan määrittelee tuottajan moniottelijaksi, joka kartoittaa kulloisenkin työnantajan tarpeet ja mukauttaa oman toimenkuvansa niihin sopivaksi. Tuottaja nähdään toisaalta muiden työn mahdollistajana sekä käytännön töiden toteuttajana ja toisaalta tärkeänä osana taiteellista työryhmää. Ennen kaikkea tuottajan työnkuvan ja osaamisen moninaisuus nousee esiin eri määritelmissä toistuvasti. (Naukkari, 2018, s. 11.)

Rautavuoma (2015, s. 66) luokittelee tuottajan osaamisen karkeasti seitsemään osa-alueeseen: tuotantosuunnittelu, produktiotuotannot, taloushallinto, henkilöstöhallinto, muu hallinto, tiedostus, markkinointi ja myynti sekä muut tehtävät. Näiden osa-alueiden alle kuuluu tehtäviä, kuten aikataulutusta, budjetointia, rahoituksen

järjestäminen, palkanmaksu, hankinnat, luvat, yhteistyöneuvottelut ja sopimukset. Tuottajan työn haaste onkin monialaisen osaamisen tarpeessa, eikä kukaan voi olla jokaisen osa-alueen mestari. (Rautavuoma ym., 2015, s. 66; Naukkari-
nen, 2018, s. 12.)

Kuvio 2. Kulttuurituottajan osaaminen. Perustuu Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuurituotannon AMK-koulutuksen opintosuunnitelmaan. (Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2020.)

Suomessa ammattituottajia koulutetaan tänä päivänä useammassa ammattikorkeakoulussa, ja yhä useampi esittävän taiteen tuottaja on käynyt kulttuurituottajan koulutuksen. Koulutustaustat alan tuottajien välillä voivat kuitenkin vaihdella, sillä koulutuksena kulttuurituotanto on vielä suhteellisen tuore, aivan kuten tuottajan ammattinimike (Saksala, 2015, s. 13). Kulttuurituottajan koulutus tarjoaa tuottajaosaamista yleisellä tasolla, ja suuntautuminen esittävien taiteiden pariin muodostuu oman harrastuneisuuden tai kiinnostusten sekä työkokemuksen myötä (Naukkari-
nen, 2018, s. 12).

3 Taideosuuskunta Suin päin

Työn tilaajana toimii Taideosuuskunta Suin päin. Suin päin on vuonna 2021 perustettu työosuuskunta, jonka jäsenistö koostuu tanssitaiteilijoista, koreografeista, muusikoista, äänisuunnittelijoista sekä yhdestä tuottajasta. Jäsenet työllistävät itseään myös muilla kulttuurin toimilla, kuten kirjoittamalla, valokuvaamalla ja kääntäjänä.

Työosuuskunta perustettiin tarpeesta saada freelance-työn taustalle kiinteä rakenne. Osuuskunnassa on tällä hetkellä kymmenen jäsentä, joista viisi muodostaa hallituksen. Itse olen yksi osuuskunnan perustajajäsenistä sekä hallituksen jäsen.

Suin päin -taideosuuskunnan toiminta on vielä alkutekijöissään. Varsinaista toimintaa osuuskunnalla ei juurikaan ole ollut, sillä vuosi 2021 meni osuuskunnan perustamiseen liittyvien tehtävien äärellä. Kassavirtaa on tullut satunnaisista käännös-, valokuvaus- ja esiintymistöistä. Tulevaisuudessa Suin päin -taideosuuskunnan tavoitteena on järjestää muun muassa alan tapahtumia ja opeustointia sekä luoda alaa kehittävä yhteisö.

Vuoden 2022 aikana tulee osuuskunnan määrittää tarjoamansa palvelut, eli jäsenten tulee nimetä ne palvelut, joita osuuskunnan työntekijöinä haluavat tarjota. Kehittämistyöni on tärkeässä roolissa tuotannollisten palveluiden määrittämiselle.

4 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, millaisin keinoin taideosuuskunnan tuottajajäsen voisi helpottaa taiteilijan tuotannollista vastuuta.

Pääkysymys:

- *Miten esittävän taiteen vapaan kentän taiteilijoiden tuotannollista vastuuta voisi keventää osuustoiminnalla ja sen tuottajajäsenellä Suin päin -taideosuuskunnassa?*

Alakysymykset:

- *Miten löytää kohtaamispiste esittävän taiteen freelance-tuottajille ja taiteilijoille?*
- *Millaisia tarpeita vapaan kentän taiteilijoilla on tuottajille?*
- *Miten tämänhetkiset rakenteet tukevat tuottajan palkkaamista freelance-taiteilijan työlle, ja miten niitä tulisi kehittää?*

Pääkysymykseen vastaaminen on työn ensisijainen tavoite. Alakysymysten avulla pystyn paremmin saavuttamaan potentiaalisen ratkaisun pääkysymykseen.

5 Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi ja menetelmät

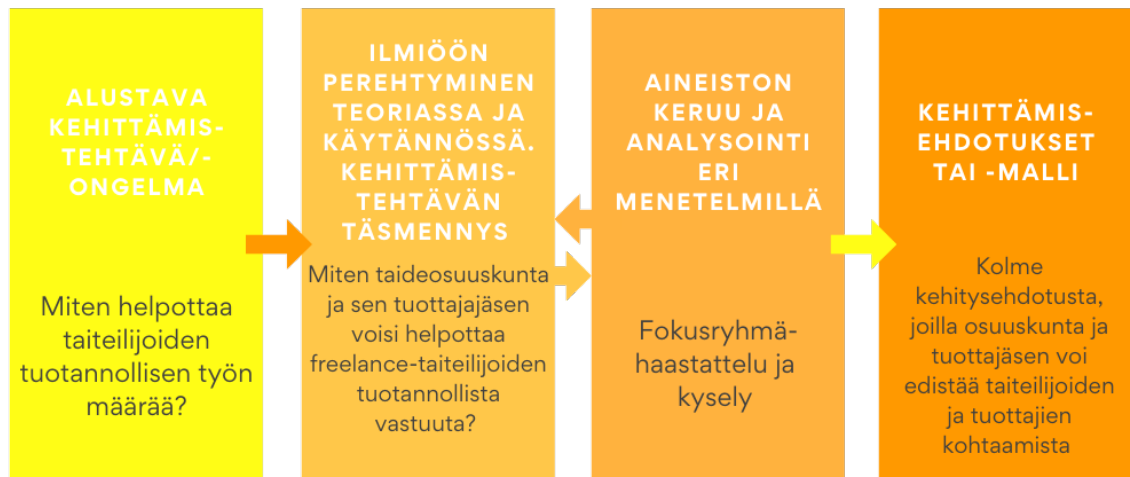
Tämän kehittämistyön lähestymistapana on tapaustutkimus, ja aineistoa hankittiin kyselyn sekä fokusryhmähaastattelun menetelmillä. Tässä kappaleessa avaan tarkemmin lähestymistavan valintaa ja menetelmien toteutusta.

5.1 Lähestymistapana tapaustutkimus

Tämän kehittämistyön lähestymistapa on tapaustutkimus. Tapaustutkimus tuottaa tietoa nykyajan ilmiöstä sen todellisessa toimintaympäristössä sekä syvällistä ja yksilöllistä tietoa tutkittavasta kohteesta. Se vastaa kysymyksiin ”miten?” ja ”miksi?” pyrkien ymmärtämään, miten jokin on mahdollista tai miten jokin tapahtuu. (Ojasalo ym., 2018, s. 52.) Koska työssä lähestytään isomman toimintaympäristön ilmiötä yksittäisen osuuskunnan eli tapauksen näkökulmasta, valitsin lähestymistavaksi tapaustutkimuksen.

Työn tapaus on Taideosuuskunta Suin päin. Tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa Taideosuuskunta Suin päin kautta näkökulmia esittävän taiteen vapaan kentän tuotannollisesta työstä, pohtien voisivatko taideosuuskunta ja sen tuottajajäsen toimia kanavana tuotannolliselle avulle tai palveluille. Tapaustutkimuksen kautta pystyn rajaamaan laajan, koko esittävän taiteen vapaata kenttää käsittelevän aiheen opinnäytetyön laajuiseen muotoon.

Tapaustutkimuksen prosessin alussa perehdytään aiheeseen niin teorian kuin käytännön kautta tutustuen materiaaliin, jota aiheesta on tuotettu aiemmin. Usein tutkimustyön tekijällä on aiheeseen liittyvästä tapauksesta jo aiempaa tietoa. Tärkeää on löytää olemassa olevasta tiedosta omalle tapaukselle relevantti tieto. Kehittämistyön aihe tarkentuu vasta työn edetessä pohjatyön perusteella. (Ojasalo ym., 2018, s. 54.)

Kuvio 3. Tapaustutkimuksen prosessi (Ojasalo ym., 2018, s. 54).

Tapaustutkimukselle on tyypillistä hyödyntää monenlaisia menetelmiä, jotta voidaan saavuttaa mahdollisimman syvällinen ja kokonaisvaltainen näkemys tapauksesta. Vaikka tapaustutkimus usein yhdistetään laadullisiin menetelmiin, voidaan se toteuttaa hyödyntämällä niin määrällisiä kuin laadullisia menetelmiä. (Ojasalo ym., 2018, s. 55.) Olen valinnut menetelmien yhdistelmän, jossa toteutan fokusryhmähaastattelun laadullisen tiedon välineenä ja sen tueksi kyselyn, jolla pyrin saavuttamaan määrällistä tietoa.

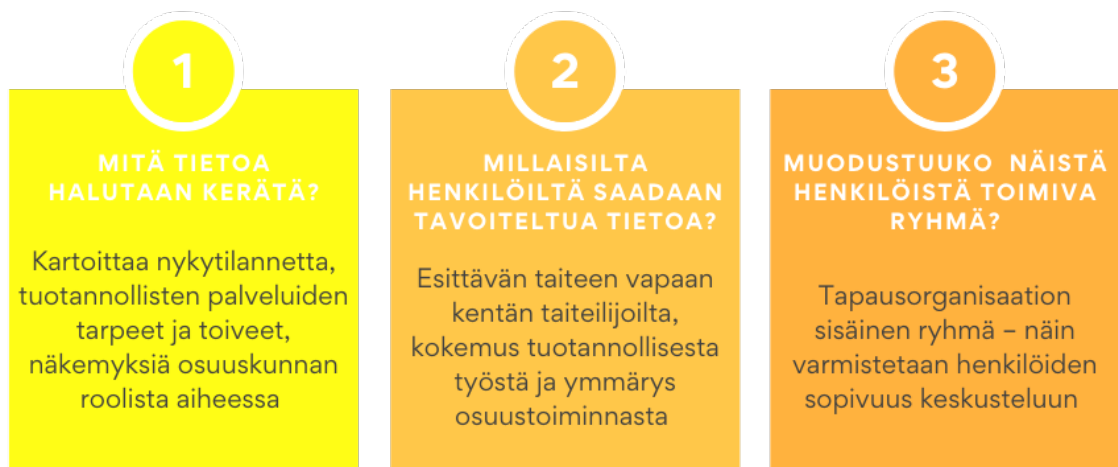
Aineistonkeruu ja -säilytys on toteutettu Metropolia Ammattikorkeakoulun mallien mukaisesti.

5.2 Fokusryhmähaastattelu

Fokusryhmähaastattelu tai -keskustelu on haastattelun muoto, jossa tyypillisesti 6–12 henkilön ryhmä kootaan keskustelemaan halutusta aiheesta. Ryhmän vetäjä ohjaa keskustelua ja varmistaa että halutut aiheet käydään läpi. Sopiva kesto on 1–3 tuntia. Ryhmähaastattelu sopii hyvin tilanteisiin, joissa tietoa ei ennestään ole paljon tai tieto on epämääräistä. (Ojasalo ym., 2018, s. 111–112.)

Valitsin fokusryhmähaastattelun aineistonhankintamenetelmäksi saadakseni syvällistä tietoa tuotannollisen avun tarpeista sekä avun saavutettavuuden nykytilasta. Fokusryhmä muodostui osuuskunnan jäsenistä, jolloin pystyin keskittymään aiheeseen työn tapauksen kautta.

Fokusryhmähaastattelua suunniteltaessa, ensimmäisenä asetetaan tavoitteet: mitä tietoa ryhmältä halutaan saada. Tavoitteen määrittelyn jälkeen mietitään, minkä tyyppisiä osallistujia halutaan ja keneltä saadaan tavoiteltua tietoa. Sitten pohditaan, sopivatko valitut henkilöt samaan ryhmään keskustelemaan. (Ojasalo ym., 2018, s. 112.)

Kuvio 4. Fokusryhmähaastattelun suunnittelun prosessi (Ojasalo ym., 2018 s. 112).

Tavoitteena oli luoda keskusteleva ilmapiiri ennen kaikkea osallistujien välille. Tähän auttoi, että osallistujat olivat ennestään toisilleen tuttuja. Koska osuuskunnan aiheelle relevantti aktiivinen jäsenistö on pieni, oli osallistujia keskustelussa vain neljä. Keskustelu järjestettiin yhteisessä tilassa, yksi osallistuja liittyi mukaan Zoomin kautta.

Ennen ryhmähaastattelua loin keskustelulle fasilitoitun rungon (liitteenä). Run-gossa hyödynsin toivelistatekniikkaa. Toivelistatekniikka on ideoinnin mene-telmä, jolla selvitetään haastateltavien tarpeita ja toiveita. Se sopii palveluiden

kehittämiseen, sillä aina kohderyhmä ei ole tietoinen tarpeistaan tai toiveistaan. Monelle on helpompi kuvata, mitä puuttuu kuin mitä haluaisi saada tai mitä tarvitsee. Toivelistatekniikalla rohkaistaan tuomaan esiin henkilöiden todellisia tarpeita ja toiveita miettimättä sitä, kuinka ne ovat toteutettavissa. (Ojasalo ym., 2018, s. 172–173.)

Toivelistatekniikalla halusin hahmottaa todellisuuden ja ihannetilanteen välistä eroa siinä, kuinka paljon tuotannollista työtä on taiteilijoiden vastuulla. Näin ollen osallistujat pohtivat näitä kolmea otsikkoa:

- 1. omat vastualueet ihannetilanteessa**
- 2. jonkun muun vastuulla ihannetilanteessa**
- 3. omalla vastuulla todellisuudessa.**

Nämä otsikot oli kirjoitettu seinällä oleville lapuille, joiden alle osallistujat saivat käydä kirjottamassa mieleensä tulevia asioita.

Toivelistatekniikkaharjoituksen lisäksi olin jakanut keskusteluaiheita teemoihin, joiden alla oli tukikysymyksiä. Ennen keskustelun aloitusta sekä sen päätteeksi olin varannut osallistujille omaa aikaa kirjoittaa tuntemuksia aiheesta. Koska toivelistatekniikka synnytti toivotun luontaisen keskusteleavan ilmapiirin, ei teemarunkoinen keskustelu tukikysymyksineen palvellut tilannetta. Sen sijaan poimin sieltä sopiviin hetkiin tukikysymyksiä, jotka olivat vielä jääneet käsittelemättä tai joista koin voivan syntyä vielä lisää keskusteltavaa.

Ryhmähaastattelu kesti noin kolme tuntia. Äänitin keskustelun puhelimeeni, jotta pystyin keskittymään keskustelun fasilitointiin. Haastattelun jälkeen litteroin keskustelun tekstimuotoon. Käytin litteroinnin perustasoa, sillä seassa oli paljon kirjoitus- ja pohdintataukoja sekä aihekontekstille epärelevanttia keskustelua. Peruslitteroinnissa puhe kirjoitetaan sanatarkasti puhekielellä, jättäen pois täytesanat, toistot, yksittäiset äännähdykset ja kesken jääneet tavut. Peruslitteroinnin tasolla voidaan jättää myös kontekstiin liittymätön puhe ulkopuolelle. (Tietoarkisto, n.d.)

5.3 Kysely

Toisena aineistonhankintamenetelmänä hyödynsin kyselyä. Kyselyn avulla voidaan tuottaa laaja tutkimusaineisto suurelta määrältä ihmisiä. Kysely on menetelmänä nopea ja tehokas. Toisaalta kyselyssä ei voida arvioida, kuinka vakavasti vastaajat ovat kysymyksen ottaneet, jolloin vastaukset voivat jäädä pinnallisiksi. Kyselyssä on myös haastavaa arvioida, kuinka onnistuneita kysymysten asettelut tai vastausvaihtoehdot ovat vastaajien mielestä olleet. (Ojasalo ym., 2018, s.121–122.)

Tavoitteena kyselylle oli saada laadullisen ryhmähaastattelun lisäksi laajempi otanta kentän tarpeista liittyen tuotannolliseen työhön sekä tuotannollisten palveluiden nykytilanteeseen. Kyselyn kohderyhmänä oli koko esittävän taiteen kentän taiteilijat Suomessa.

Toteutin kyselyn Metropolian e-lomakepohjalla ja jaoin sitä eri sosiaalisen median kanavilla omille alan verkostoille sekä suoraan viestitse sopiville kontakteille. Mukaan olin kirjoittanut saatetekstin, joka avasi tutkimuksen aihetta ja kyselyn tavoitteita. Kyselyä levitettiin myös Suin päin jäsenistön toimesta sekä ystävien ja tuttujen kautta.

6 Tutkimuksen tulokset

6.1 Fokusryhmähaastattelu

Fokusryhmähaastattelun avulla saatiin hyödyllistä ja syvällistä tietoa taiteilijoiden tarpeista tuottajalle, näkemyksistä tuotannolliseen työhön sekä ideoitiin kehitysmahdollisuuksia. Haastattelun tulosten luotettavuudessa tulee kuitenkin huomioida, että fokusryhmä oli pieni ja edusti vain yhden sukupolven taiteilijoita (kaikki osallistuneet olivat iältään ± 30 -vuotiaita).

Kuten aiemmin mainittu, kartoittaakseni nykytilaa sekä taiteilijoiden tarpeita ja toiveita tuotannolliselle työlle, toteutin haastattelussa niin sanotun haaveiluhetken hyödyntäen toivelistatekniikkaa. Tehtävässä taiteilijoilla oli mahdollisuus pohtia taiteellisia tuotantoja näiden kolmen otsikon kautta:

- 1. omat vastualueet ihannetilanteessa**
- 2. jonkun muun vastuulla ihannetilanteessa**
- 3. omalla vastuulla todellisuudessa.**

Tämän pohdinnan myötä saatiin koottua kattava kokonaiskuva siitä, millaista tuotannollista työtä taiteilijoiden vastuulla on ja mitkä ovat niitä asioita, joissa ammattituottaja voisi auttaa.

Haaveilu aloitettiin pohtimalla ihannetilannetta. Millaisia tehtäviä taiteilijat halusivat hoitaa itse, ja mitä he toivoisivat jonkun muun hoitavan heidän puolestaan. Tavoitteena oli saavuttaa haaveilun taso, jossa pystyisi miettimään mitä sellaista omalla vastuulla voisi olla, johon ei nykytilanteessa ole tilaa.

Haaveilun jälkeen kävimme yhdessä läpi esiin nousseita asioita ja taiteilijat saivat täydentää haluamiaan kohtia. Tämän kautta muodostui vapaamuotoista keskustelua.

Lopulta mietittiin vielä hetki nykyhetkeä. Asioita, jotka todellisuudessa ovat taiteilijan vastuulla projekteissa. Tähän liittyvää keskustelua oli jo käyty käydessä läpi haaveilun tuottamia tuloksia.

Alla on kootusti listattuna toivelistatekniikasta esille tulleet asiat ideaalitalanteista sekä todellisuudesta. Todellisuuskuvasta on valkoisella nostettu kohdat, jotka kohtaavat ideaalitalanteen omien vastualueiden kanssa. Tämä havainnollistaa, kuinka paljon taiteilijalla on vastuullaan työtä, jota hän ei koe työkuvassaan mielekkääksi tai joka vie aikaa taiteen tekemiseen keskittymisestä. Haavekuvan väliin on nimetty asiat, jotka taiteilijat kokivat haluavansa tehdä yhteistyössä työparin, kuten tuottajan kanssa.

Kooste havainnollistaa myös tuottajan ja taiteilijan sopivuutta työparina. Sinisestä alueesta voi huomata, kuinka ihannetilanteessa taiteilija ojentaisi jonkun muun vastuulle tehtäviä, jotka istuvat tuottajan toimenkuvaan ja osaamiseen (vrt. kapale 2.3, kuvio 2), lukuun ottamatta suunnittelijan työtä.

HAAVEKUVA

OMALLA VASTUULLA	JONKUN MUUN VASTUULLA
<ul style="list-style-type: none"> • taiteen välitön tekeminen (esiintyminen, koreografointi tms.) • taiteellisten konseptien suunnittelu ja jalostus • taiteen tekemiseen syventyminen • teosprosesseista kirjoittaminen/tekstisisältöjen tuottaminen • yleisösuhte • ammatillinen kehittyminen ja uuden oppiminen • kehonhuolto • omasta hyvinvoinnista huolehtiminen • yhteiskunnallinen aktivismi taiteessa • työryhmän kuuntelu • hiljaisten äänten kuuleminen 	<ul style="list-style-type: none"> • käytännön asioiden hoitaminen ja järjestely • yhteyshenkilönä toimiminen • rahoituksen suunnittelu ja hakeminen • projektijohtaminen • ryhmän johtaminen • markkinointi ja tiedotus • suunnittelijan työ (puvut, valot, ääni tms.) • hankinnat (puvut, tekniikka tms.) • luottamushenkilönä toimiminen • työnantajan velvoitteet (esim. palkanmaksu) • taloushallinto • sidosryhmäviestintä • työn jatkuvuuden ja pitkäjänteisyyden luominen • kaiken säälätyön kasaaminen ja hoitaminen
<p>YHDESSÄ projektisuunnittelu työnohjaus ja työryhmän fasilitointi vastavuoroinen tukeminen</p>	

TODELLISUUS

OMALLA VASTUULLA	
<ul style="list-style-type: none"> • taiteellinen sisältö • suunnittelutyö (esim. puvut ja ääni) • rahoituksen suunnittelu ja hakeminen • työnantajan tehtävät (esim. palkanmaksu, verot, vakuutukset tms.) • juridiset tehtävät (esim. sopimukset) • taloushallinto • projektisuunnittelu (aikataulut, budjetit tms.) • tekstisisällöt • markkinointi ja tiedotus sekä teosmyynti • yleisösuhteet • sisäinen ja ulkoinen viestintä 	<ul style="list-style-type: none"> • työryhmien muodostus • ryhmän vetäminen ja johtaminen • henkinen ja fyysinen jaksaminen, oma ja työryhmän • hankinnat (tilat, puvut tms.) • käytännön järjestelyt (roudaus, siivous tms) • yhteisölliset aloitteet ja kulttuuripoliittinen toiminta • tuotantojen jatkuvuus ja synergia • teosten taltiointi/kuvaus ja editointi • tekniikka • koko tuotannosta vastaaminen, jos aloitteen tekijä

Kuvio 5. Ryhmähaastattelussa toteutetun toivelistatekniikan tulosten kooste.

Toivelistatekniikan avulla syntyi orgaanista keskustelua, jossa avoimesti tuotiin esiin haasteita tai kehityskohtia alalla. Seuraavaksi esittelen tämän keskustelun kautta syntyneet tulokset kolmen eri teeman kautta: työn sirpaleisuus ja synergian puute, johtamisen ja projektinhallinnan haasteet sekä tuottajan työnkuvan hahmottaminen ja tuottajien saavutettavuus. Tuloksia lukiessa on hyvä huomioida, että olen itse osuuskunnan jäsen. Tämä on saattanut vaikuttaa keskusteluun ja sen kautta syntyneisiin tuloksiin tai niiden esittelyyn.

Työn sirpaleisuus ja synergian puute

Haastattelussa tuli esiin, kuinka taiteilijat kokevat työnsä sirpaleisuuden rasakaksi ja haastavaksi. Tuottajaa työskentelyparina kaivattaisiin nimenomaan keräilemään palasia ja hallitsemaan kokonaisuutta sekä luomaan työlle jatkuvuutta.

Haastateltavien mukaan sirpaleinen hallinnollinen työ vaikeuttaa taiteelliseen työhön syventymistä. Esimerkiksi jo pelkästään sähköpostin aiheuttama informaatiotulva voi heikentää kykyä keskittyä taiteen tekemiseen. Eräs haastateltava kertoi seuraavasti:

Nyt mä yritän kehystää tilaa, jossa tanssi voisi tapahtua mut sit kun mä pääsen sinne tilaan niin mulla on niin vähän aikaa ja henkistä kapasiteettia et mä teen oikeastaan sitä samaa kun aina. Mä unelmoin siitä et mulla olisi tilaa ajatella tanssia, kosketusta ja laulua, opiskella niitä, aikaa sukeltaa siihen. Mua oikeasti kiinnostaa tanssi.

Synergian puute on merkittävä rakenteellinen ongelma taiteen vapaalla kentällä. Kuten González toteaa, taiteilija on pitkälti yksin vastuussa omien työskentelyedellytysten luomisesta (González, 2021, s. 10). Haastattelusta nousi esiin, kuinka rahoitus on sirpaleista ja suurin osa projekteista toteutetaan rajallisilla aika- ja raharesursseilla muutaman kuukauden sisällä. Tämän jälkeen projekti haudataan ja siirrytään seuraavaan. Projektin päättymisen jälkeen työn tekeminen aloitetaan aina uudelleen alusta eikä jatkumoa synny. Haastattelussa taiteilijoilta heräsi kysymys, miten yhdellä projektilla voitaisiin mahdollistaa seuraava?

Keskustellessa työn jatkumon puutteesta ilmeni, ettei taiteilijat koe omaavansa resursseja kontekstualisoida työn tuloksia ja kerryttää dataa aiemmasta. Kuten sanottu työn tekeminen aloitetaan siis aina alusta siirryttäessä projektista toiseen. Tulkintani mukaan rajallisista osaamis- ja aikaresursseista johtuen tuotannollisen työn laatu jää suorittavalle tasolle, eikä kantavia rakenteita työn pohjalle pystytä luomaan. Kokemukseni mukaan tuottajalla on yhden tuotannon lisäksi kokonaiskuva koko kentästä sekä useiden tuotantojen kautta syntyneet laajemmat sidosryhmät. Tuottajalla olisi siis resursseja luoda tarvittavia rakenteita hyödyntäen kyseisen tuotannon sekä muissa tuotannoissa keräämäänsä dataa kehittämällä taiteilijan työlle jatkumoa. Tuottajan sidosryhmien avulla saavutettaisiin myös laajempia yleisöjä, jonka haastateltavat nimesivät haastavaksi tehdessään itse tuotannollisen työn. Eräs haastateltava toteaa: ”Tuottajat tekevät tekoja, jotka ovat jollain tapaa rakenteellisia ja luo rakenteita.”

Haastattelussa nousee esille myös, kuinka työn sirpaleisuus ja synergian puute vaikuttavat siihen, että työtä tehdään aina samojen ihmisten kanssa. Vapaalla kentällä vakaita työyhteisöjä, joissa vuosien ajan opitaan tuntemaan toisia ja luomaan luottamussuhteita, ei juurikaan ole. Näin ollen vastaavanlaisia yhteisöjä kehitellään tekemällä töitä jo tuttujen ihmisten kanssa. On luontaisesti helpompaa tehdä töitä ihmisten kanssa, joihin luottamussuhde on jo syntynyt. Haastateltavat kokevat, että ajan kanssa tuttujen ihmisten kanssa työskentely helpottaa myös kuormitusta koollekutsujan roolissa, sillä delegoinnista tulee helpompaa. Voisin uskoa, että pitkässä juoksussa tämä johtaa kuitenkin projektien moninaisuuden kutistumiseen ja vaikuttaa kentän kehitykseen.

Johtamisen ja projektinhallinnan haasteet

Tuottajalle projektinhallinta on ydinosaamista, joka on läsnä kaikessa tekemisessä opintojen ensimmäisestä vuodesta asti. Myös johtamisen opintojaksot ovat osa tuottajien pakollista opetussuunnitelmaa. Kuten mainittu kappaleessa 2.1, esimerkiksi Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun tanssitaiteen maisteriopiskelijoilla, tuotannollista osaamista on opetussuunnitelmassa kahden opintopisteen

verran (Taideyliopisto, 2019). Tämä kyseinen opintojakso on ainoa viittaus projektinhallinnan opintoihin, eikä viittauksia johtajaopintoihin ole pakollisissa opinnoissa ollenkaan.

Vaikka projektinhallinnan kokonaisuus muodostuu yksinkertaisista työtehtävistä, voi ammattitaidolla olla merkittävä vaikutus tehtävistä suoriutumiseen. Tästä esimerkkinä toimii yhden haastateltavan kommentti projektisuunnitelman teosta, jonka nyt toteuttaa aina yksin. Hänen kokemuksensa on, ettei oma ammattitaito riitä eheän ja realistisen projektisuunnitelman tekoon. Koska itse on luonteeltaan haaveilija, kaipaisi hän rinnalleen työparin, joka on enemmän kiinni tuotannollisissa resursseissa ja realiteeteissa. Näin hän uskoo, ettei päätyisi tilanteeseen, jossa tekee projektin aikana useaan kertaan suunnitelman uudelleen.

Tuotannollisista työtehtävistä taloushallinta nimettiin yksimielisesti haastavimmaksi. Haastateltavien mukaan siitä puuttuu suunnitelmallisuus ja realismi. Yksi haastateltavista kertoi, kuinka budjetti lähes aina ylittyy ja kaikessa hiljaisuudessa hän silloin jättää maksamatta itselleen palkkaa.

Keskustellessa tuotantojen projektinhallinnasta heräsi itselläni kysymys johtamisesta. Kysymykseen vastatessa haastateltavat toivat esiin, kuinka taiteellisissa tuotannoissa pyritään lähtökohtaisesti työskentelemään kollektiivisesti eikä siksi usein selkeää johtajaa ole. He totesivat, että piilojohtajaksi muodostuu väistämättä ryhmän koollekutsuja, sillä hänellä on kaikki tarvittava tieto tuotannosta. Eräs haastateltava totesi: ”Kieltämättä kun ei oo kenelläkään ne tuottajan lasit päässä niin ei tuu ikinä mieleen et pitäisikö meidän tässä nyt vaikka alussa istahda alas ja jakaa jo etukäteen vastuita.” Tämä mielestäni osoittaa, kuinka myös kollektiivinen työskentely vaatii omanlaistaan johtamista. Ilman johtamista syntyy vastaavanlaisia piilojohtajan rooleja, joka kuormittaa niin kyseistä henkilöä kuin myös koko työryhmään. Uskoisin, että johtamisen puute vaikuttaa myös siihen, että työtä tehdään aina samojen ihmisten kanssa. Kun aika on rajallista, mahdollisuuksia ohjata ihmisiä on vähemmän.

Keskustelussa kävi ilmi, kuinka työryhmien läsnäolo saatetaan kokea hajanaiseksi, joka myös kuormittaa yhteyshenkilöä eli ryhmän koollekutsujaa. Näkisin, että edellä mainitut johtajuushaasteet ovat yksi syy hajanaiseen läsnäoloon. Toisaalta vapaalla kentällä työryhmien muodostuessa yksittäisistä freelance-tekijöistä työlle tehdään harvoin sopimuksia tai sovitaan tarkemmista ehdoista. Ymmärtääkseni vielä harvemmin sopimuksia tehdään, jos työryhmän jäsenet ovat ystäviä tai tuttuja. Uskon, että vastaavanlainen työsuhteettomuus on toinen syy hajanaiselle läsnäololle. Myös aiemmin mainitsemani työn sirpaleisuus lisää varmasti hajanaisuutta. Eräs haastateltava mainitsi: ”Tuottajaa tarttis semmosena turvatyyppinä, et mä tiedän mä voin luottaa tohon tyyppiin. Mun ei tarvii hahmottaa nyt kaikkee.”

Tuottajan työnkuvan hahmottaminen ja tuottajien saavutettavuus

Haastattelussa ilmeni aukkoja tuottajan työnkuvan hahmottamisesta. Osa haastatelluista taiteilijoista kokee epävarmuutta avun pyytämiseen tuottajalta, kun ei tiedetä mitä voi pyytää. Erään haastateltavan mukaan ymmärrys on täysin riippuvainen siitä, onko taiteilijalla ollut mahdollisuus työskennellä tuottajan kanssa.

Tulkintani mukaan suurin syy sille, miksei tuottajia lähestytä, on yksinkertaisuudessaan, ettei tuottajia tunneta. Kun taiteilijalle syntyy idea uudesta projektista, oletusarvoisesti ensimmäisenä lähestytään muita tuttuja taiteilijoita, joiden kanssa projektia lähdetään viemään eteenpäin. Tuttujen kollegoiden piirissä ei ole tuottajia, joita lähestyä avun tarpeessa, eikä kentällä ole riittävän helposti lähestyttäviä tuotantopalveluita.

Kaikki haastateltavat sanoivat hakevansa tuottajalle aina palkkaa, vaikkei tiedossa olisi kuka tuotannollisen työn tekee. Rahoitushakuvaiheessa taiteellinen työryhmä on usein selvillä ja muodostuu ystävistä. Kuitenkin rahaa myönnetään taiteilijoiden mukaan aina vähemmän, jolloin budjettia joudutaan tarkastelemaan uudestaan. Silloin on helpointa luopua sen henkilön palkasta, jota ei olla vielä rekrytoitu, eli tuottajasta. Kuten Rautavuoma sanoi, tuottajan ammattitaito koostuu työtehtävistä, joita lähes kuka tahansa pystyy tekemään (Rautavuoma ym.,

2015, s. 60). Tulkintani mukaan, kun taloudelliset resurssit tulevat vastaan luovutaan henkilöstä, jonka tehtävät on mahdollista suorittaa itse.

Kysyttäessä missä kohtaa tuotantoa taiteilijat näkevät tuottajan avun ajankohtaisena, oli vastaus tuotannon loppupää, kun markkinoinnin, yleisövastaanoton sekä lipunmyynnin kaltaiset työtehtävät tulevat vastaan. Eräs haastateltava kertoi, että kokee etenkin markkinoinnin ja tiedottamisen olevan liian kaukana omalta osaamisalueelta, jonka takia kaipaava tuottajaa lähinnä tuotannon loppuvaiheilla noin kuukausi ennen ensi-iltaa. Hän sanoi myös: ”Jos tietäisi että tuottajan palvelu on olemassa ja joustavasti saatavilla, niin vois sisällyttää sen ajatuksen niihin prosesseihin alusta asti, mikä vois merkittävästi muuttaa, keventää ja helpottaa taiteellisen työn rakennetta.” Tulkitsen, että rajallisista resursseista johtuen taiteilijat ovat tottuneita priorisoimaan tuottajille vain ne tehtävät, jotka itselle tuntuvat lähes mahdottomilta.

Uskoisin, että tarve tuottajalle tuotannon loppupäässä liittyy myös edellä mainittuihin projektinhallinnallisiin haasteisiin. Haastateltavat kertoivat, kuinka loppua kohden tuotannoissa tuntuu, että ”pallo alkaa karata”. Työtä kertyy enemmän ja kokonaisuuden hallinta vaikeutuu. Eräs haastateltava kertoi tekevänsä mielellään itse rahoitushakemukset, sillä kokee sen osana taiteellista prosessia. Loppua kohden tuotannollista apua ehdottomasti tarvitsisi.

Tuottajan näkökulmasta ideaalia olisi, kun uuden idean syntyessä tuottaja olisi ensimmäisiä ihmisiä ketä lähestytään. Vaikka tuottajan työn määrällisesti isoin osuus olisikin vasta projektin loppupäässä, olisi tuottajan tärkeää olla läsnä koko tuotannon läpi. Jos tuottaja pystyisi jo rahoitushakemuksista asti olla apuna, tuotanto olisi alusta asti paremmin kiinni realiteeteissa.

Kuten mainitsin, yksi haastattelussa esiin tullut syy sille, miksei tuottajia lähestytä, on epävarmuus siitä mitä pyytää. Haastateltavat kokevat, että omat ideat ja tuotannon toteutus täytyy olla kirkkaana mielessä ennen kuin sitä voi esittää tuottajalle. Pyydettyvät työtehtävät tulee olla selkeitä. Eräs haastateltava käytti esi-

merkkinä ”siivosin ennen kuin siivoja tuli” asennetta. Jos tuottajan vastuut tuotannossa on mietitty loppuun asti ennen kuin tuottajaa pyydetään mukaan, on kuitenkin iso osa tuottajan työstä jo tehty. Tärkeää olisi muistaa, että tuottajan työlle on yhtä lailla arkipäivää suunnitella tuotantoja, jotka eivät ikinä toteudu. Yksi haastateltavista kuvailee tilannetta näin:

Kun aloitetaan jotain juttua, on kovempi kynnys kysyä jotain täysin tuntematonta prokkikseen josta ei oo vielä mitään hajua et mikä se rahoitus tulee olemaan. Sitä on jotenkin helpompi käsitellä niiden ihmisten kanssa, joiden kanssa sitä on tehnyt. Jos mä ottaisin yhteyttä johonkin ja mä en edes tiedä koska mä voin palata asiasta, siinä on kovempi kynnys. Jos edes koulun aikana tulisi niitä kontakteja tai jos tuntisi enemmän tuottajia henkilökohtaisesti niin se vois olla helpompaa.

Mielestäni parempaan ymmärrykseen tuottajan työstä tulisi vaikuttaa jo opiskeluaikana. Haastateltavien kokemusten mukaan opinnoissa ei luoda tuottajakontakteja eikä opita kattavasti tuottajan työnkuvasta. Yhteistyö esimerkiksi Teatterikorkeakoulun ja Metropolia Ammattikorkeakoulun tuottajaopiskelijoiden välillä puuttuu. Eräs haastateltava kertoo, kuinka: ”On sellainen olo, et jossain isommissa organisaatioissa on tällaisia tyyppisiä (tuottajia) mut se ei kosketa mua. Mä en ikinä voisi siitä itse hyötyä.” Tulkintani mukaan koulusta asti luodaan rakennetta, jossa taiteilija ajattelee olevan itse vastuussa tuotannollisesta työstä. Rakennetta, jossa tuottaja työparina on etuoikeutettua ja mahdotonta.

Haastateltujen taiteilijoiden toiveena olisi suhde tuottajaan, joka on vastavuoroinen, jossa tuetaan ja opitaan toisilta. Suhde, jossa yhdessä jaetaan vastuuta ilman, että toinen johtaa toista. Tuottaja nähdään sparraajana, jonka rooli ei ole palvella taiteilijaa vaan auttaa myös hahmottamaan taiteellisia sisältöjä. Yksi haastateltava tuo esiin myös oleellisen huomion siitä, kuinka tuottajalta vaatii rohkeutta vastustaa taiteellisia visioita tuotannollisten realiteettien valossa. Eräs haastateltava kuvaili kaipaavansa tuottajalta myös dramaturgista näkemystä ja otetta.

Selvää on, että taiteilija hyötyisi tuottajasta työparina. Jo pelkästään taiteilijoiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi sekä jaksaminen työssä paranisi tuotannollisella avulla. Kaikki haastateltavat yhtyivät siihen, että esimerkiksi kehonhuollolle jää tällä hetkellä liian vähän aikaa. Tuotannollinen työ vie myös täysin tilan ammatilliselta kehitymiseltä. Yksi haastateltavista kuvailee kokemustaan näin:

Pitkällä juoksulla kentältä erottuvat ne, joilla on toimiva suhde ammattituottajaan. Moni muu väsyä tai taiteellinen kehitys alkaa junnata paikallaan. Itse olen tilanteeseen väsynyt ja teen taidetta pienellä skaalalla säästyäkseen uupumukselta. Mä en tällä hetkellä edes uskalla ajatella et mä olisin kauhean kunnianhimoisen oman taiteellisen työni kehityksestä. Mä keskityn siihen, että mä yritän ylläpitää jotain.

Haastattelun purkua varten olin varannut taiteilijoille mahdollisuuden kirjoittaa keskustelun jälkeisiä tunnelmia ja ajatuksia paperille. Purun jälkeen tunnelma oli toiveikkaampi kuin keskustelua aloittaessa. Aistittavissa oli, kuinka merkittävää taiteilijoille on tietää, että heidän on mahdollista saada apua tuotannolliseen työhön. Haastattelu synnytti esimerkiksi seuraavanlaisen oivalluksen: ”Olin unohtanut sen, että mun työtä voisi olla kosketus, tanssi, kuuntelu tai työryhmässä toteutuva kehonhuolto. Ne ovat niitä asioita, jotka ovat mun taiteellisessa työssä merkittäviä.”

Mielenkiintoista haastattelussa olisi ollut kysyä tarkemmin taiteilijoiden suhteesta osuuskuntaan. Millainen rooli osuuskunnalla on heidän työelämässään, ja mitä he toivovat osuustoiminnan mahdollistavan heille? Näin olisin saavuttanut mahdollisesti vielä monipuolisempia näkemyksiä siitä, millaisessa roolissa osuuskunta voisi tuotannollisen avun näkökulmasta olla.

6.2 Kysely

Kyselyyn vastasi 21 ihmistä. Tuloksia ei voida pitää määrällisesti kattavina, mutta ne tukevat haastattelun kautta saavutettuja laadullisia tuloksia.

Kysely oli jaettu neljään aihealueeseen: pohjatiedot, tuotannollinen työ, tuotannollinen apu sekä tuotannollisen avun saavutettavuus. Käyn tulokset läpi näiden teemojen kautta.

Pohjatiedot – Ikä ja taiteellisen työn muodot

Vastaajia oli eniten tanssin ja teatterin taiteenaloilta. Tämä viitekehys on todennäköisimmin omien tanssin kentälle painottuneiden verkostojeni tulosta, koska sain sitoutettua vastaajia kyselyyn parhaiten omista kontakteista. Suurin osa vastanneista työskentelee esiintyjänä, iso osa koreografin tai ohjaajan rooleissa sekä muutama pedagogina. Vastaajissa oli myös yksi äänisuunnittelija.

Haastattelun tapaan kyselyn tulokset edustavat selkeästi nuorempaa sukupolvea. Suurin osa vastanneista asettuu 20–30 vuoden ikähaarukkaan. Muutama vastaaja on ikäluokasta 30–40 ja yksi vastanneista on kertonut iäkseen yli 50. Kaksi vastaajaa ei halunnut kertoa ikäänsä.

Tuotannollinen työ

Kaikilla kyselyyn vastanneilla kuluu aikaa tuotannolliseen työhön. Keskimääräisesti suurimmalla osalla aikaa siihen kuluu 30–50 % työajasta. Kolme vastanneista sanoi, että heillä menee tuotannolliseen työhön yli 70 % ajasta ja kuudella vastaajista aikaa kuluu alle 30 %.

Vain kolme vastaajaa kokee olevansa tyytyväisiä tuotannollisen työn määrään. Näillä kolmella arvioitu tuotannollisen työn määrä vaihteli 5–50 % välillä. Loput 18 vastaajaa kokevat tyytymättömyyttä tuotannollisen työn määrästä. Kysymyksenasettelusta puuttuu tarkennus, johtuuko tyytymättömyys siitä, että työtä on

liian vähän vai siitä että sitä on liikaa. Perustuen niin haastattelun tuloksiin, tietoperustaan kuin omiin kokemuksiin, uskon suurimmalla osalla taiteilijoista tyytyväisyyden johtuvan tuotannollisen työn paljoudesta. Yksi kyselyyn vastanneista kommentoi: ”Sille pitää järjestää aikaa. Jos sitä et ei ole järjestetty vaikuttaa se tyytyväisyyteen. Oletus usein on, että tuotannollinen työ tehdään omalla ajalla.”

Vastanneista vain kolmella on tuotannolliseen työhön jonkin asteista koulutusta. Yhteyttä koulutuksella ja tyytyväisyydellä tuotannollisen työn määrän ei kyselystä ilmene.

Tuotannollinen apu

Kaikki vastanneet sanoivat tarvitsevansa tai tarvitseensa joskus tuotannolliseen työhön apua. Kahdeksan heistä on joskus saanut apua ammattituottajalta, joka kuitenkin jättää 13 vastaaja ilman kokomusta ammattituottajan avusta.

Avun luonteeksi kuvaillaan ostopalveluita, tuotannollista konsultaatiota, osatuotantotahojen apua, opintojen aikaisia kursseja sekä residensseissä tarjottua tuotannollista tukea. Kaikista vastauksista ilmenee tuotannollisen avun olleen lähinnä konsultoivaa, jolloin itse työn toteutus on jäänyt taiteilijan vastuulle.

Henkilöt, jotka eivät ole saaneet apua ammattituottajalta, kertovat avun tulleen lähinnä alalla toimivilta ystäviltä ja kollegoilta.

Eniten apua kaivattaisiin taloudenhallinnassa, teosten viennissä ja myynnissä sekä markkinoinnissa. Alla olevassa taulukossa olen tarkemmin avannut jakauman eri avun tarpeen kohteista.

AVUN LUONNE	MIHIN KAIPAISIT/OLET JOSKUS KAIVANNUT TUOTANNON AMMATTILAISEN APUA?	VALITSE 3 JOIHIN KAIPAISIT ENITEN APUA
Apurahahakemukset	17	9
Markkinointi	16	11
Tiedotus	16	2
Projektinhallinta	9	3
Taloudenhallinta	18	12
Hankinnat	11	0
Lipunmyynti ja yleisöviestintä	16	4
Sidosryhmäviestintä	12	3
Teoksen vienti/myynti	18	11
Työryhmän johtaminen	4	1
Tuotannollinen konsultaatio	14	5
Joku muu? Sponsorihankinta	1	0
Joku muu? KV-rahoitushakemukset	1	0

Kuvio 6. Kyselystä muodostunut erittely eri avun tarpeista. Oranssilla nostetut vastaukset tuovat esiin eniten vastauksia saaneet kategoriat.

Kysyttäessä haluaisiko taiteilija työlleen tuottajan vastasivat kaikki enemmän tai vähemmän myöntävästi. Lähinnä epäilyksiä heräsi tuottajan tarpeesta soolotyön tekemisen äärellä tai ylipäätään projektista riippuen. Monella myöntävään vastaukseen liittyi myös skeptisyyttä sen suhteen, voiko ammattituottajan apua heidän työlleen mitenkään rahoittaa.

Kyselystä nousee esiin, kuinka taiteilijat kaipaisivat työlleen tuottajan, jotta aikaa taiteelliselle työlle vapautuisi enemmän. Aivan kuten haastattelussa taiteilijat kokivat, että tuotannollinen työ vie henkistä kapasiteettia ja energiaa taiteen tekemiseltä, jolloin siihen keskittyminen vaikeutuu. Jos ei itse aina tarvitsisi huolehtia siitä, että puitteet omaan työskentelyyn on olemassa, pystyisi vapaammin harjoittamaan ammattiaan taiteen tekijänä.

Vastauksista ilmenee kuinka taiteilijat tekevät usean ihmisen työt yksin. Kaksoisroolit koetaan uuvuttaviksi. Tuottaja keventäisi taakkaa ja helpottaisi jakamista. Silloin tukea ja apua olisi saatavilla. Kyselyyn vastanneet kommentoivat seuraavilla tavoilla:

Koen, että tuottajan avulla työskentely kehystyisi ja rajautuisi selkeämmin ja olisi määrätietoisempää.

Tuntuu, että itsellä menee jollekin paljon helpommin hoidettavaan työhön suhteettoman paljon aikaa ja resursseja, kun tuotannolliset työt ovat kuitenkin sen verran vieraita.

Tuotannollisen avun saavutettavuus

Kyselyn vastausten perusteella suurimmat syyt sille miksi tuotannollista apua ei ole saavutettavissa johtuvat rahoituksesta sekä verkostoista. Eräs kyselyyn vastannut kirjoitti: ”Monesti tuottajan osuudelle kyllä yritetään esimerkiksi hakea rahoitusta mutta se jää usein saamatta enkä myöskään tunne tuottajia juurikaan. En oikein tiedä mistä lähtisin liikkeelle tuottajan löytääkseni.”

Useampi kyselyyn vastannut kokee, ettei apua ole saatavilla sillä ei tunne yhtään ammattituottajaa. Ne harvat, jotka sanoivat tuntevansa tuottajan, kokivat esittävän taiteen tuottajia olevan niin vähän ja heidän olevan niin ylityöllistettyjä, että tuntuu mahdottomalta löytää henkilö, jolla olisi aikaa.

Suurin osa vastanneista otti esiin myös, kuinka tuottajia on vaikea lähestyä, koska ei ole rahoitusta tai rahoitus on epävarmaa. Ei uskalleta ajatella tuottajan lähestymistä, sillä oletusarvoista on, ettei siihen ole varaa.

Halusin kyselyllä kuulla myös taiteilijoiden näkemyksiä siitä, kuinka he kokevat, että tuottajan työtä voisi rahoittaa. Useimmat vastanneista eivät tienneet tai osanneet vastata kysymykseen. Kuusi vastasi sisällyttämällä palkan apurahahakemukseen. Eräs kuitenkin kommentoi tätä näkökulmaa sanomalla, kuinka usein rahoitustahojen painoarvo on taiteellisessa työssä ja näin ollen tuotannollista

työtä on haastava rahoittaa. Näkemykseni mukaan tuotannollinen työ ennen kaikkea tukee taiteellisen työn toteutumista, jolloin sen tukeminen tukee taiteellista työtä.

Toinen enemmistö vastaajista näki ratkaisun siinä, että tuottajalle yksinään voisi hakea rahoitusta tai tuottaja itse rahoittaisi työnsä. Vastauksissa heräsi myös kysymys tuottajan perustulosta, joka voisi mahdollistaa pohjan tuottajan palkalle apurahojen lisäksi.

Kaksi vastanneista otti huomioon seikan siitä, kuinka rahoitusta hakiessa tulee tehtyä jo paljon tuotannollista työtä, jolloin on kestävämpää ajatella, että tuottaja palkataan vasta rahoituksen varmistumisen jälkeen.

Eräs vastanneista otti esiin kysymyksen, mitä jos apurahaa haettaessa voisi samalla hakea tuottajaa?

Yhtä lukuun ottamatta, kaikki olisivat valmiita maksamaan tuottajan avusta. Usean vastaukseen oli sisällytetty lisäkommentti, että olisivat valmiita maksamaan tuottajalle, jos rahaa olisi. Kielteisesti vastannut on itse koulutukseltaan kulttuurituottaja ja siksi kokee, että ennemmin tarvitsisi itse palkkaa siitä, että toimii niin taiteilijan kuin tuottajan roolissa useissa tuotannoissa.

Vastaajista viisi sisällyttää tuottajan palkan apurahahakemuksiin, neljä sisällyttää joskus ja 12 ei sisällytä ollenkaan. Tässä on merkittävä ero suhteessa haastatteluun, johon osallistuneista jokainen sisällyttää tuottajan palkan rahoitushakemuksiinsa. Alla olevassa kuviossa on esiteltynä syitä sille, miksi tuottajan palkkaa ei sisällytetä apurahahakemuksiin.

- 1 KOKEE HELPOMMAKSI TUOTTA
ITSE, KUN ON TOTTUNUT SIIHEN
- 2 EI OLE TIETÄMYSTÄ, KUINKA
TUOTTAJAN PALKKA BUDJETOIDAAN
- 3 EI OLE TULLUT MIELEEN, KUN EI
OLE TEHNYT KOSKAAN
TUOTTAJAN KANSSA TÖITÄ
- 4 BUDJETTI NOUSEE LIIAN ISOKSI,
JOS LISÄÄ TUOTTAJAN PALKAN
- 5 KESKITTYY LÄHINNÄ HENKILÖ-
KOHTAISTEN TYÖSKENTELY-
-APURAHOJEN HAKEMISEEN

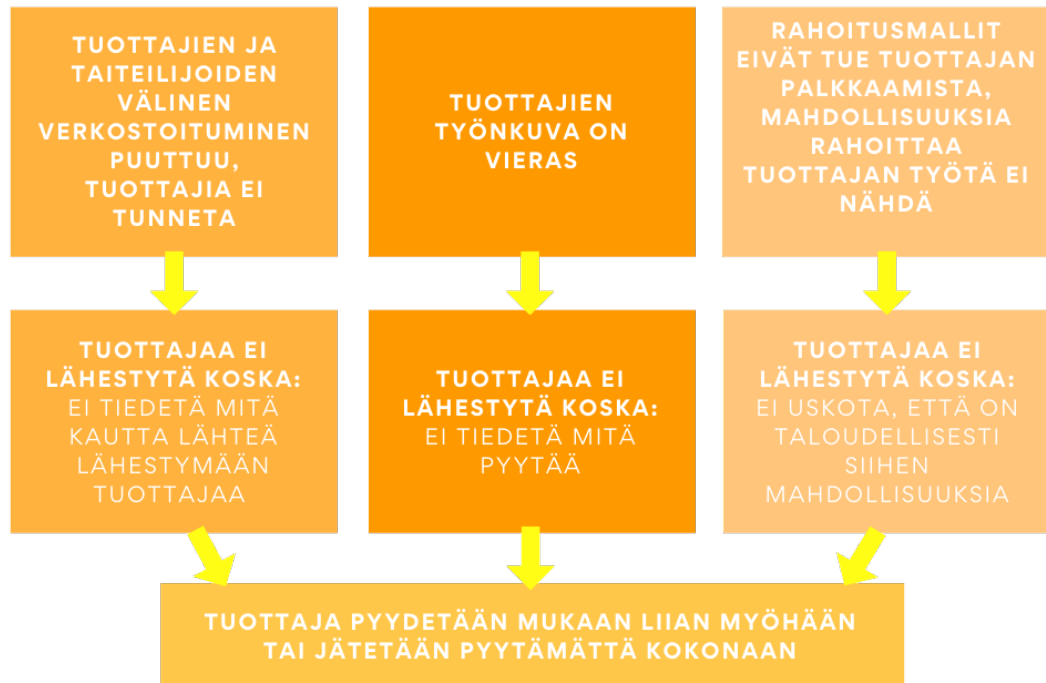
Kuvio 7. Kyselystä esiin nousseita syitä sille, miksi taiteilijat eivät sisällytä tuottajan palkkaa apurahahakemuksiin.

Kommenteista nousee myös esille, kuinka tuottajan palkka sisällytetään hakemuksiin vasta silloin kun tuotanto on tarpeeksi iso, jolloin taiteilija kokee tuottajan palkkaamisen perustelluksi. Vain yksi vastaajista kertoo, että hänelle tuottajan palkan sisällyttäminen hakemuksiin on itsestäänselvyys.

6.3 Tulosten yhteenveto

Työn tulokset toivat esiin laajempia kentän rakenteita koskettavia kehityskohtia, kuten taiteilijoiden työn jatkumon puute ja sirpaleisuus, johtamisen ja projektinhallinnan sekä rahoitusrakenteiden haasteet. Uskon, että näihin asioihin voitaisiin vaikuttaa mahdollistamalla freelance-taiteilijoiden työlle tuottaja, mutta merkittäviä rakenteellisia muutoksia tulisi myös tapahtua. Tämän työn puitteissa pyrin keskittymään siihen, miten yksittäisen taideosuuskunnan toiminnalla voitaisiin edistää taiteilijoiden ja tuottajien kohtaamista ja kuinka osuustoiminta voisi tarjota ratkaisuja tuotannolliseen apuun.

Tulosten pohjalta nostin esiin merkittävimmät syyt sille, miksi esittävän taiteen freelance-taiteilijat jäävät yksin tuotannollisten vastuiden kanssa.

Kuvio 8. Tulosten osoittamat syyt sille, miksi tuottajia ei lähestytä ja mitä se aiheuttaa.

Tulosten mukaan tyypillistä on, että taiteilijan lähestyessä tuottajaa on tällä rahoitus tuottajan palkkaamiseen ja tuotantoon jo olemassa. Vastaavanlaisessa rahoitusrakenteessa ongelmallista on, että tuottajaa pyydetään mukaan tuotantoihin myöhään, jolloin iso osa tuotannollisesta työstä on täytynyt taiteilijan toteuttaa itse.

Tulokset osoittavat myös, ettei väyliä tuottajille lähestyä taiteilijoita juurikaan ole. Kentän vähäiset freelance-tuottajat ovat hyvin ylityöllistettyjä, eikä kaikille tarjolla olevia matalan kynnyksen ostopalveluita ole.

Tuloksista voi päätellä, että etenkin nuorilla vastavalmistuneilla taiteilijoilla on haasteita lähestyä tuottajaa ja he jäävät usein yksin tuotannollisten vastuiden kanssa. Taiteilijan tuotannollisen työn osaaminen ja ymmärrys on riippuvainen kokemusvuosista tai henkilökohtaisesta suhteesta tuottajaan. Tulosten ja omien kokemusten valossa voin sanoa, ettei taiteilijoiden koulutus luo tarpeeksi pohjaa tuotannolliselle työlle tai yhteistyötä tuottajaopiskelijoiden kanssa.

7 Kehittämisehdotukset

Kuten sanottu, tässä työssä pyrin keskittymään siihen, miten yksittäisen taideosuuskunnan toiminnalla voitaisiin edistää taiteilijoiden ja tuottajien kohtaamista ja kuinka osuustoiminta voisi tarjota ratkaisuja tuotannolliseen apuun. Olen muodostanut tulosten pohjalta kolme kehityskohtaa, joita Taideosuuskunta Suin päin voi lähteä edistämään.

1. Ammatillisesti moninaisen jäsenistön ylläpito ja kehittäminen

Suin päin on alusta alkaen luonut moniulotteista yhteisöä, jossa alan eri toimijat taitelijoista tuottajiin ja suunnittelijoihin voivat jäsenenä kohdata. Vastaavanlaista työtä tulisi jatkaa, jolloin monimuotoisella jäsenistöllä vahvistetaan kontakteja tuottajien ja taiteilijoiden välillä. Tulevaisuudessa mukaan tarvitaan lisää tuottajia taiteilijajäsenten lisäksi. Pitkällä tähtäimellä näin saadaan luotua yhteisö, jossa freelance-taiteilijat ja -tuottajat voivat organisesti toimia yhteistyössä.

2. Yhteisöavustus ratkaisuna tuottajan palkkaamiselle

Ratkaistakseen tuottajan palkkaamisen taloudellisia haasteita, voisi Suin päin hakea toiminnalleen yhteisöille suunnattua toiminta-avustusta, johon sisällyttäisiin tuottajan palkka. Tuottajan palkka suunnattaisiin osuuskunnan taiteilijajäsenten tuotantojen tuotannolliseen työhön sekä tarjottaisiin ulkopuolelle merkittävästi subventoituna tuotannollisena apuna. Mallissa osuuskunnan jäsenten etuna olisi etuoikeus tuotannolliseen apuun sekä mahdollisuus sen hyödyntämiseen ilmaiseksi. Osuuskunnan ulkopuolisilla taitelijoilla olisi mahdollisuus palkata tuottaja niin, että tuottajan perustulo muodostuisi osuuskunnan toiminta-avustuksesta ja loppuosa haettaisiin yhdessä tuottajan kanssa tekemillä tuotantoavustushakemuksilla.

Koska tavoitteena on rakentaa yhteisöä, jolla saadaan aikaan muutosta kentällä, tulisi huolehtia, ettei tuottajajäsenet päädy työskentelemään osuuskunnan tuot-

tajina hoitaen ainoastaan osuuskunnan hallinnollisia tehtäviä. Tässä rahoitusmallirakenteessa huomioitaisiin niin jäsenen etu osuuskunnassa kuin suurempi hyöty kentälle sekä tuotannollisen avun laajempi saavutettavuus.

3. Koulutuksia ja ammattilaistapahtumia luomaan kohtaamispisteitä

Tuloksista nousi esiin koulutustason kehityskohtia, joihin luonnollisesti osuuskuntatoiminnan tasolla ei voida vaikuttaa. Suin päin voisi kuitenkin edistää korkeakoulun jälkeistä koulutus- ja verkostoitumistoimintaa aktiivisesti järjestämällä ammattilaistapahtumia ja koulutuksia, joissa tuottajat ja taiteilijat pääsisivät keskenään verkostoitumaan.

Tapahtumat voisivat olla esimerkiksi taiteilijoille suunnattuja tuotannollista konsultaatiota sisältäviä koulutuksia, työpajoja tai luentoja, erilaisilla teemoilla. Työpajoissa voitaisiin yhdessä kirjoittaa hakemuksia, tehdä budjetteja tai projekti-suunnitelmia niin, että tuottaja olisi läsnä tarjoamassa apua. Toiminnan tulisi ennen kaikkea tapahtua taiteilijoiden tarpeet ja toiveet edellä kehittäen Suin päin toiminnalle tärkeää lämminhenkistä yhteisöllisyyden tunnetta.

8 Pohdinta

Työn aihe on syntynyt vuosien saatossa ja laaja-alaisesta kiinnostuksesta esittävän taiteiden kenttää kohtaan Suomessa. Tämä teki työn tekemisestä antoisaa, mielenkiintoista ja palkitsevaa, mutta samalla aiheen rajauksesta paikoitellen haastavaa. Myös oma roolini yhteisössä vaikeutti ajoittain aiheen objektiivista tutkimista.

Työn tekeminen lähti tarpeesta kehittää palvelukokonaisuus osuuskunnassa toimivalle tuottajajäsenelle. Olin alusta asti skeptinen sen suhteen, voiko kyseiselle kentälle kehittää kiinteitä palvelukokonaisuuksia, kun toimijoiden tarpeet ovat yksilöllisiä. Olin kaiken kaikkiaan skeptinen sen suhteen, onko vapaalla kentällä mahdollisuuksia ratkoa tuotannollisia rakenteita ollenkaan. Työn tulokset eivät suoraan anna vastausta sille, millaisia palveluita tuottaja voi osuuskunnassa tarjota, mutta vie oikeaan suuntaan tuotannollisen avun mahdollisuuksista vapaan kentän taiteilijoille. Olen positiivisesti yllättynyt työn tuloksista.

Yksi suurimmista työn tuottamista havainnoista on, että tuottajien ja taiteilijoiden välistä suhdetta ja yhteistyötä tulisi kehittää jo aikaisessa vaiheessa. Kun ymmärretään paremmin, mitä toinen tekee, tiedetään, mitä pyytää tai mitä tarjota. Tällä hetkellä alojen koulutukset eivät tarjoa riittävästi opiskelijoille mahdollisuuksia verkostoitua keskenään. Tähän voitaisiin luoda pienilläkin teoilla muutosta: voitaisiin järjestää yhteisiä valinnaisia kursseja esimerkiksi teemalla koreografi-tuottaja -työpari, tai Metropolia Ammattikorkeakoulun kulttuurituottajaopiskelijoita voisi tarjota tuottamaan Teatterikorkeakoulun opiskelijoiden tapahtumia itsenäisinä projekteina.

Integroimalla alan tulevia toimijoita varhaisessa vaiheessa yhteistyöhön vaikutettaisiin mahdollisesti siihen, että isompi osa tuottajista ajautuisi esittävien taiteiden pariin; esittävien taiteiden pariin tarvittaisiin enemmän tuottajia. Uskon, että tuottajaopiskelijoissa on enemmän ihmisiä, joita esittävät taiteet koskettavat. Ammatikentälle tuottajia päätyy kuitenkin vähän. Ehkä koulutusvaiheen tarjoamalla mahdollisuuksilla alalle voitaisiin houkutella useampia tuottajia.

Taiteilijoiden näkökulmasta koulutusvaiheessa luoduilla tuottajakontakteilla voisi olla merkittävä vaikutus uran kulkuun ja kehittymiseen. Kun taiteilija valmistuu, olisi hänellä vähintäänkin yksi tuottajakontakti ja sen kautta yhteys lukuisiin tuottajiin. Jo ennen valmistumista taiteilijoille luotaisiin ajattelumalli siitä, että apua olisi mahdollista saada, kun tarjottaisiin edes yksi väylä lähestyä sitä. Näin ollen taiteilijalla olisi enemmän varmuutta lähestyä tuttua tuottajaa vielä idean ollessa keskeneräinen ja epävarma.

Työssä nousi useaan kertaan esiin, että kentällä ei ole matalan kynnyksen tavoitettavia tuotannollisia ostopalveluita. Teoriassa osuuskunta voisi olla oivallinen väylä tarjoamaan tarvittavia ostopalveluita esimerkiksi markkinointiin ja tiedotukseen. Ostopalvelumallissa tulee kuitenkin vastaan monia muita haasteita, joita tulokset toivat esiin. Mikäli tuotannollisia palveluita olisi tarjolla ostopalveluina, ei taiteilijoiden työn jatkuvuuden puutetta ja sirpaleisuutta saisi kehitettyä. Palveluiden hinnoittelu voisi myös tuottaa haasteita, sillä palvelun tulisi luonteeltaan olla eri asiakkaiden tarpeisiin hyvin eri tavoin adaptoituvaa. Ostopalvelu tukisi rakennetta, jossa taiteilija on itse vastuussa rahoituksen hankinnasta. Ostopalveluissa myös arvo asettuu vahvasti rahaan, joka ei mielestäni ole linjassa taiteen arvon määrittelyn kanssa.

Kuten työn tulokset vahvistavat, vapaan kentän taiteilijat ovat yksin vastuussa työskentelyedellytyksiensä luomisesta ja työn jatkumo puuttuu. Tämä on haaste, jonka jokainen yksinyrittäjä ja freelancer kohtaa elämässään, mutta monilla muilla aloilla vastaavanlainen toimijuus on valinta. Moni taiteilija toimii freelance-pohjalta, koska muita vaihtoehtoja ei ole tarjolla. Tähän iso vaikuttava tekijä on alan rahoitusmallit, jotka sirpaleisuudestaan johtuen tekevät myös työn tekemisestä sirpaleista.

Herää kysymys, joka kyselystäkin nousi: miksei tuottaja voi hakea työlleen rahoitusta? Kyselyssä kommentoitiin, että tuotannolliselle työlle on haastavaa saada rahoitusta, kun rahoituksen painoarvo on taiteellisessa työssä. Mielestäni ajattelu

tulisi kääntää nimenomaan niin, että rahoittamalla tuotannollista työtä mahdollistetaan laadukkaampaa ja laajemmin kattavaa taidetta, joka vie koko kenttää eteenpäin ja sen kautta mahdollistaa vielä vaan enemmän taiteellista työtä.

Työ tuotti ideoita myös siitä, kuinka aihetta voisi lähteä jatkokehittämään. Mielenkiintoista olisi keskittyä rahoitusmalleihin ja kuulla rahoittajien näkökulmia siitä, millä perusteilla rahoituspäätöksiä tehdään. Esimerkiksi Taiken kanssa voisi kehittää mallia, jossa tuottajaa voisi hakea avustusta haettaessa. Kiinnostavaa olisi tutkia myös, mikä saa tuoreet tuottajat valitsemaan alasuuntauksensa ja miten heitä houkuteltaisiin enemmän esittävien taiteiden ääreen. Koulutusten yhteistyön kehittäminen tuottajien ja taiteilijoiden välillä sekä sen vaikutukset kenttään, olisivat myös itsessään jo tutkimusaihe.

Lähteet

González, I. (2021). *Tuotantoalusta esittävän taiteen freelance-taiteilijoiden tuoksi* [Opinnäytetyö, Humanistinen Ammattikorkeakoulu]. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/493307/Gonzalez_Isabel.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Hytti, J. (2005). *Teatterituottajan opas*. Like Kustannus Oy.

Metropolia Ammattikorkeakoulu. (2020). *Opetussuunnitelmat*. Kulttuurituotanto. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <https://opinto-opas.metropolia.fi/fi/88094/fi/70422/KXB20S1/year/2020>

Naukkarinen, K. (2018). *Käytännöstä kuratointiin: esitystaiteen tuottajan rooli taiteellis-tuotannollisessa dialogissa* [Pro Gradu-tutkielma, Taideyliopiston Sibeliusakatemia.] <https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/6705/nbnfife2018082834191.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Oinaala, A., Ruokolainen, V. (2013). *Vapaan kentän jäljillä. Tutkimus teatterin, tanssin, sirkuksen sekä performanssi- ja esitystaiteen vapaasta kentästä*. Cupore. <https://www.cupore.fi/images/tiedostot/vapaankentanjaljilla.pdf>

Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J. (2018). *Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*. Sanoma Pro Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (n.d.). *Esittävä taide*. Haettu 2.2.2022 osoitteesta <https://okm.fi/esittava-taide>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2011). *Vapaan kentän ammattilaisryhmien toimintaedellytysten parantaminen* [Valtioneuvoston julkaisut]. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75477/tr14.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pellervo. (n.d. -a). *Säännöt selkeiksi (osuuskunnan mallisäännöt)*. Osuuskunnan perustajan opas. Haettu 15.2.2022 osoitteesta <https://perustajanopas.pellervo.fi/osuuskunnan-mallisaannot/>

Pellervo. (n.d. -b). *Osuuskunta työnantajana*. Osuuskunnan perustajan opas. Haettu 15.2.2022 osoitteesta <https://perustajanopas.pellervo.fi/osuuskunta-tyonantajana/>

Rautavuoma S. teoksesta Lavaste, S., Rautavuoma, S., Sirén, K. (2015). *Avoin näyttämö – Käsikirja teatterin uudistajille*. Teatteri 2.0 – Kulttuuri- ja teatteriyhdistys Kaksikko ry. https://asiakas.kotisivukone.com/files/teatteri2.0.ota.fi/Julkaistu/teatteri2.0_avoin-nayttamo_lowres-sivuittain.pdf

Saksala, E. (2015). *Tuottajan käsikirja*. Like kustannus Oy.

Sivonen, O., Saukkonen, P. (2014). *Taide- ja kulttuurialan osuuskunnat Suomessa*. Cupore. <https://www.cupore.fi/images/tiedostot/osuuskuntaraportti-3.pdf>

Taideyliopisto. (2019). *Opinto-opas*. Tanssijantaiteen maisteriohjelma, tanssitaitteen maisteri, 2019–2025. Haettu 2.2.2022 osoitteesta <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/tutkinto-ohjelma/6513>

Työmarkkinatori. (n.d.). *Yrittäjän ja omassa työssä työllistyvän työttömyysturva*. Haettu 17.5.2022 osoitteesta <https://tyomarkkinatori.fi/henkiloasiakkaat/tyottomyysturva/yrittajan-ja-itsensa-tyollistajan-tyottomyysturva>

Tietoarkisto. (n.d.). *Kvalitatiivisen datatiedoston käsittely*. Haettu 7.3.2022 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/kvalitatiivisen-datan-kasittely/>

Yrittäjät. (n.d.). *Osuuskunta*. Tietopankki. Haettu 4.2.2022 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/tietopankki/yrittajaksi-ryhtyminen/yritysmuodot/osuuskunta/>

Liitteet

Fokusryhmähaastattelu osuuskunnan taiteilijoiden kanssa

Alustus opinnäytetyön taustoista ja ryhmähaastattelun tavoitteista (max. 5min)

Ryhmähaastattelun tavoite on kartoittaa tuotannollisen avun nykytilannetta taiteilijoiden näkökulmasta, kuulla tarpeita ja toiveita tuotannolliselle avulle sekä ideoida yhdessä mahdollisuuksia osuuskunnalle toimia ratkaisuna tuotannollisen tarpeen tarjoajana

Oma rooli on olla utelias ja tutkiva, kuunnella taiteilijoiden näkökulmia, olla oppimassa, pyritään luomaan avoin keskustelu

Keskustelu nauhoitetaan omaan käyttöön

Hetki, jossa jokainen voi itsekseen miettiä kaikkea mitä tulee aiheesta mieleen, toiveita ja tavoitteita tulevalle ryhmäkeskustelulle – ei tarvitse jakaa muille (otan talteen), palataan purussa (5min)

Toivelistatekniikka yhdessä post-it lapuilla seinälle (15-20min), kolme eri otsikkoa:

- unelmien taiteellisen tuotannon työtehtävät ja vastualueet
- unelmien taiteellisessa tuotannossa jonkun muun vastuulla
- todellisuuden tuotannossa mitkä asiat omalla vastuulla

listataan myös abstraktimpia asioita, miltä tuntuu ja mitä huolia/ajatuksia murheita on sinun vastuullasi/ei ole vastuullasi

kiertävät samanaikaisesti lisäämässä post-it lappujen kanssa asioita jokaisen otsikon alle

käydään läpi yhdessä niin alue kerrallaan, mitä pitäisi tapahtua, että päästäisiin lähemmäs toivekuvaa?

Teemojen ohjaamaa avointa keskustelua yhdessä, mukana tukikysymyksiä (40-60min)

- **Tuottajan palvelukokonaisuus, toiveita & tarpeita → oma hetki paperille ensin (5min), intuitiiviset ajatukset**
- ajatuksia siitä millaisia palveluita tuottaja tarjoaa?
- millaisille palveluille tarve?
- millainen tuotannollisen työn apu olisi hyödyllisintä?
- millainen tuotannollinen/hallinnollinen työ on raskainta/vaikeinta/epämiehyttävintä?
- onko aiempaa kokemusta tuotannollisista palveluista? jos on, millaisia?
- **Nykytilanteen kartoitus, kokemuksia tuotannollisista palveluista → oma hetki paperille ensin (5min), intuitiiviset ajatukset**
- onko kokemusta tuotannollisesta avusta? jos on, millaista?
- onko tuotannollista apua saatavilla? jos on niin millaista, jos ei miksi?
- jos aloittaa suunnittelemaan esim. esitystuotantoa, missä roolissa on tuotannollisen avun miettiminen/etsiminen?
- sisällytetäänkö apurahahakemukseen tuottajan palkka?
- valmius maksamaan tuottajan työstä?
- **Tuottajan palveluiden saavutettavuuden kehittäminen, osuuskunnan mahdollisuudet tuotannollisten palveluiden tarjoajana → oma hetki paperille ensin (5min), intuitiiviset ajatukset**

- mistä tuottajalle palkkaa?
- miten osuuskunta voisi helpottaa tuotannollisen avun saamista/tarjoamista?

Purku (10-15min)

- **Otetaan hetki (5min), jossa jokainen voi palata alussa kirjoittamiinsa asioihin ja reflektoida tunnelmia**
- onko kaikki mitä mieltä tullut käsiteltyä
- vastasiko toiveet ja odotukset käytyä keskustelua
- kerään talteen, ei tarvitse jakaa muille

Reflektoidaan yhdessä

- Millaiseksi koki tämän keskustelun?
- Kokeeko asian tärkeäksi, oliko hyödyllistä?
- Onko vielä jotain mitä jäi sanomatta, mistä olisi vielä halunnut puhua?
- Heräsikö uusia ajatuksia/ideoita?
- Yllättikö joku?

Kyselylomake

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 2.3.2022 11.06 ja päättyy 16.3.2022 23.59

Tuotannollinen työ esittävän taiteen vapaalla kentällä

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn esittävän taiteen tuotannollisista töistä. Kyselyn toteuttaa Taideosuuskunta Suin päin, yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa.

Kysely on osa Metropolia Ammattikorkeakoulussa toteutettua kulttuurituotannon opinnäytetyötä. Opinnäytetyö tutkii freelance-tuottajan mahdollisuuksia tarjota tuotannollisia palveluita esittävän taiteen vapaan kentän taiteilijoille osuuskunnan kautta.

Tällä kyselyllä kartoitetaan tutkimuksen kohderyhmän eli esittävän taiteen vapaan kentän taiteilijoiden tarpeita ja toiveita tuotannolliselle avulle. Kyselyllä halutaan saavuttaa näkemys tuotannollisen työn ja siihen saadun avun nykytilanteesta.

Kaikki kyselyn tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja eikä yksittäisiä vastauksia pysty mitenkään yhdistämään tutkimustuloksiin.

Vastaaminen vie noin 10-15 minuuttia ja vastausaikaa on keskiviikkoon 16.3.2022 asti.

Kiitos tuhannesti kun vastaat!

Heidi Hattunen ja Taideosuuskunta Suin päin

Suostumus

Tutkimuksen nimi: Freelance-tuottajan tarjoama palvelukokonaisuus esittävän taiteen vapaalle kentälle, alustana osuuskunta

Tutkimuksen toteuttaja: Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Heidi Hattunen heidi.hattunen@metropolia.fi / Johanna Niemi johanna.niemi@metropolia.fi

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten freelance-tuottaja voisi tarjota esittävän taiteen vapaalle kentälle tuotannollisia palveluita osuuskunnan kautta. Tällä kyselyllä pyritään selvittämään esittävän taiteen vapaan kentän tuotannollisen työn tarpeiden, toiveiden ja saavutettavuuden nykytilannetta.

Kaikki kyselyn tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja eikä yksittäisiä vastauksia pysty mitenkään yhdistämään tutkimustuloksiin. Alla suostut siihen, että vastauksiasi käytetään osana opinnäytetyötä, joka julkaistaan Theseus.fi tietokannassa.

Annan luvan vastauksieni käsittelylle tutkimusta varten. Vastauksiani käytetään Theseus.fi tietokannassa julkaistavassa opinnäytetyössä. *

Ikä

--Valitse tästä--

Taiteellisen työn muoto

Millä esittävän taiteen alalla toimit pääasiallisesti freelancerinä? Jos useita/rajapintoja, valitse kaikki sopivat *

- Tanssi
- Sirkus
- Performanssi
- Teatteri
- Säveltaide

Mitkä ovat taiteellisen työsi pääasialliset muodot? Valitse kaikki sopivat *

- Esiintyjä
- Koreografi/ohjaaja
- Pedagogi
- Joku muu, kerro alla

Tuotannollinen työ

Kuluuko sinulla taiteilijana aikaa tuotannolliseen työhön? (Esim. tuotantojen rahoituksen hakeminen, markkinointi ja tiedotus, talouden hallinta tms.) *

- Kyllä
 Ei

Jos vastasit 'kyllä', osaatko arvioida kuinka paljon suunnilleen kuukaudessa käytät aikaa tuotannolliseen työhön? (prosentuaalinen määrä keskiarvillisesta kuukausittaisesta kokonaistyöajastasi)

5-10% ▾

Onko sinulla koulutusta tuotannolliseen työhön? (Esim. kulttuurituotannon AMK/YAMK tai Arts Management MA) *

- Kyllä
 Ei

Oletko tyytyväinen tuotannollisen työn määrään suhteessa taiteellisen työn määrään? *

- Kyllä
 Ei

Tuotannollinen apu

Tarvitsetko tai oletko joskus tarvinnut tuotannolliseen työhön apua? *

- Kyllä
 Ei

Oletko koskaan saanut tuotannollista apua ammattituottajalta? *

- Kyllä
 Ei

Jos vastasit 'kyllä', kuvaile hieman avun luonnetta? (millaisissa asioissa, mitä kautta...)

Mikäli olet saanut apua tuotannolliseen työhön muulta kuin ammattituottajalta, keneltä/mistä?

Mihin alla olevista kaipaisit/olet joskus kaivannut tuotannon ammattilaisen apua? Valitse kaikki sopivat *

- Apurahahakemuksen tekeminen
- Tuotannon markkinointi
- Tuotannon tiedottaminen
- Tuotantojen projektinhallinta (esim. aikataulutus, logistiikka)
- Tuotantojen taloudenhallinta ja budjetointi
- Hankinnat (esim. tilat, puvut tms.)
- Lipunmyynti ja yleisöviestintä
- Sidosryhmäviestintä (esim. venue, yhteistyötahot tms.)
- Teostuotannon vienti/myynti
- Työryhmän johtaminen
- Tuotannollisten töiden konsultaatio/tuki
- Jotain muuta, kerro alla

Valitse nyt alta vain kolme (3), joihin kaipaisit eniten apua. *

- Apurahahakemuksen tekeminen
- Tuotannon markkinointi
- Tuotannon tiedottaminen
- Tuotantojen projektinhallinta (esim. aikataulutus, logistiikka)
- Tuotantojen taloudenhallinta ja budjetointi
- Hankinnat (esim. tilat, puvut tms.)
- Lipunmyynti ja yleisöviestintä
- Sidosryhmäviestintä (esim. venue, yhteistyötahot tms.)
- Teostuotannon vienti/myynti
- Työryhmän johtaminen
- Tuotannollisten töiden konsultaatio/tuki
- Jotain muuta, kerro alla

Haluaisitko työillesi tuottajan? Perustele. *

Tuotannollisen avun saavutettavuus

Koetko, että ammattituottajan apua on tarvittaessa saatavilla? Perustele. *

Miten mielestäsi tuottajan työtä vapaan kentän tuotannoissa voisi rahoittaa? *

Olisitko valmis maksamaan ammattimaisesta tuotannollisesta avusta? *

- Kyllä
- Ei

Kun haet apurahaa taiteelliselle työillesi, sisällytätkö hakemukseen palkan tuottajalle? *

- Kyllä
- Ei

Mitkä asiat vaikuttavat siihen, sisällytätkö hakemukseen tuottajan palkan vai et? *

Lisäkommentit

Miten koit kyselyn? Vapaa sana aiheesta.